

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo: neuravnavljena pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

»Protiklerikalna fronta«.

Nič ni bolj žalostnega kakor je inteligent s predsodkom, zakaj predsodek ubija vsako objektivno sodbo, ki je ponos inteligenta. Pa dasi je ta resnica nad vse jasna, je vendar velik del slovenske inteligence pod oblastjo tega predsodka, da je bistvo vse »napredne« politike v protiklerikalizmu in da ne more slovenski inteligent z nobeno drugo stvarjo bolj dokazati svoje politične zrelosti, kakor da je fanatičen, brezpogojen, načelen protiklerikalce.

Zlasti ob volitvah se ta bolezen slovenskega inteligenta pokaže z vso silo in sicer čisto vseeno, če ima volivno vprašanje zvezo s »klerikalizmom« ali ne. Dogažalo se je to že pred vojno in dogaja se še danes. Tako je spopadajoč dokaz slovenske liberalce leta 1907., da so bili proti enaki in splošni volivni pravici, ker so bili za njo »klerikalci«, in tako se skušajo sedaj, ko gre za sporazum med narodi Jugoslavije, z apelacijo na protiklerikalizem slovenski liberalci zavesti v reakcionarstvo. Pa kakor je napaki leta 1907. takoj za petami sledila »klerikalna« zmaga v kranjskem deželnem zboru, tako morajo tudi sedaj doživeti slovenski liberalci isto žalostno izkušnjo, če bodo iz samega protiklerikalizma postali reakcionarji.

In reakcionarji so, če glasujejo za režim P. P., če se vsedejo na limanice protiklerikalizma in če se dajo premočiti od praznega bleka imena »Nacionalni blok«.

Ker danes ne gre za zmago »klerikalcev« ali »neklerikalcev«, temveč danes se bje odločilen boj, če zmaga nezdrava ideja P. P. režima ali pa prava demokracija. Samo za to gre boj in kdor prihaja v sedanjih volivni boj z drugimi gesli, je ali činičen prevarant ali pa naiven nevedec, da se izrazimo najbolj milo.

Da je temu v resnici tako, je moral tudi slepec jasno spoznati ob priliki nastanka sedanje vlade. Protiparlamentarni izstop vojnega ministra je otvoril vladno krizo in protiparlamentarna rešitev je vzela vlado parlamentarni večini in jo dala manjšini, ki je vrhu vsega že enkrat na volitvah izšla kot manjšina. Ljudstvo je sedaj pozvano, da ob volitvah pove, če odobrava kršitev parlamentarizma ali ne. Kdor je v resnici liberalce ali naprednjak, ta mora biti za parlamentarizem, vsaj je ravno boj za parlamentarizem najslabnejša točka iz zgodovine liberalnih strank vseh narodov. Samo izdajalec liberalnega programa more biti kršilec parlamentarizma in samo inteligent s predsodkom (tudi o takem nezmislju je treba danes govoriti) more s protiklerikalizmom olepšavati izdajstvo liberalnega programa v njegovi najlepši točki.

Zato bo vsak pravi liberalce stal na stališču parlamentarizma in glasoval proti sedanjemu neparlamentarnemu režimu. Če je borec po naravi in volji, potem bo skrbel, da mu bo mogoče glasovati proti režimu in vseeno varovati svojo strankarsko tradicijo, s tem da postavi lastno liberalno protirežimsko listo. Če pa nima te krepke volje in tudi ne možnosti, da bi organiziral boj proti režimu, potem bo vseeno storil svoj državljansko dolžnost, se udeležil volitev in glasoval proti režimu, pa čeprav bi moral glasovati za »klerikalce«. Kadar gre za osnovne pravice ljudstva, morajo utihniti vsi drugi pomisleki. Ni pa bolj fundamentalne pomic javnega življenja kakor je parlamentarizem.

Morda se bo zdelo čudno, da bi »liberalce« glasoval za »klerikalce«. Toda vprašamo: Kdo pa je kriv tega? Ali mar »klerikalce«, ki je za parlamentarizem, ali mar tisti pravi liberalce, ki je proti kršitvi parlamentarizma, ali pa tisti režimski pristaši, ki pravijo, da so liberalci, pa so proti parlamentarizmu?

Ni na svetu kulturne dežele, kjer ne bi v polni meri veljal rek, da je samo reakcionarce nasprotnik parlamentarizma. Ali hočejo sedanji naprednjaki postati reakcionarji, zato ker so to postali sedanji apostoli protiklerikalizma? Ali je pozabljena kri onih liberalnih voditeljev, ki so padli na barikadah za zmago ljudskih pravic?

Za ali proti parlamentarizmu, to je prva točka, o kateri imajo odločiti sedanje volitve. Druga točka, izhaja iz prve in je enako važna. Glasi se: Ali naj zavladata med jugoslovanskimi narodi ali plemen (kakor vam bolj ugodno) bratski sporazum ali pa volja močnejšega. Parlamentarna vlada Davidoviča je bila za politiko sporazuma, sedanja vlada je za politiko »močne roke«, to je politiko diktata. Politika sporazuma je v duhu resnične napredne misli, ker pušča svobodo, politika trde roke je reakcionarna, ker jemlje svobodo. Politika sporazuma je tvorna, ker povečava krog delavcev, politika diktata je destruktivna, ker zmanjšuje število delavcev. Politika sporazuma ima trajen uspeh, ker sloni na ljudski volji, ker ima sankcijo ljudstva, politika trde roke je samo efemerna, ker je proti ljudstvu. Za pravega liberalca ni nobenega dvoma, da mora biti za politiko sporazuma in da ga politika trde roke privede k izdajstvu liberalnega programa. Ali boste še protiklerikalni in pomagali ubijati svobodo?

In še za eno stvar gre, da omenjamo samo najvažnejše. Če ne bi prejšnja vlada vložila obtožb proti bivšim koruptnim mi-

nistrom, potem ne bi bila njena nit življenja tako nepričakovano pretrgana. Toda s protikorupcijskim zakonom so bili sedanji mogotci zadeti v živo in vse križanje o nevarnosti Radičeve stranke, ki se po zadnjem »Jutru« ravno sedaj nahaja v popolnem razsulu, in vse govorjenje o boljševiški zaroti in o delu separatističnih elementov, ima samo ta namen, da se pod firmo Nacionalnega bloka prikrije volivcem pravi namen sedanjih volitev, to je, da se že vendar enkrat vržejo tisti, ki so s svojim koruptnim gospodarjenjem spravili državo na rob propada. Inteligenti, samo pogledajte okoli sebe, če ne vidite vsepovsodi, da je to žalostna resnica.

In naj vstopi na plan liberalce, ki je protiklerikalce zato, da bi mogli korupcionisti še naprej zapravljati državno imetje!

Za ta tri vprašanja gre v sedanjih volitvah in za nobeno drugo ne, najmenj pa še za »klerikalizem« ali »antiklerikalizem«. To mora pomisliti danes vsak, kdor se šteje za resnično naprednega človeka. In le kdor ni napreden, ta more voliti predstavitelje P. P. reakcije.

Star liberalce.

Sestanek opozicijskih voditeljev.

SOLIDARNOST OPOZICIJSKIH VODITELJEV. — IZPRAŠEVANJE VESTI P-P VLADE.

Belgrad, 29. dec. (Izv. Po daljšem presledku so se zbrali voditelji parlamentarne večine. Ravno ta dolgi presledke je dal vladnim listom in agentom povod, da so ga izrabili, češ da je opozicija popolnoma neslozna, da ni razbit samo širši blok, nego celó ožji, in da je malo upanja na kakšen večji uspeh opozicije. Sestanek voditeljev in še bolj potek njihovega zborovanja je najbolj jasno dokazal neosnovanost teh laži, ki imajo seveda svoj namen, in če je režim v resnici računal na kako neslogo opozicije in na ta način hotel kovati zase uspehe, potem so njegove nade ničeve in uspehi bodo še slabši.

Sestanka so se udeležili dr. Korošec, Ljuba Davidović, dr. Voja Marinković, dr. Maček, Predavec in dr. Hrasnica. Zborovanja so se vršila včeraj in danes. Kljub temu, da je javnost stala pod uničujočim vtisom vladnega sporazumevanja v svrhu najbolj okorele reakcije, je to zborovanje stalo v ospredju političnih dogodkov in je v vseh krogih vzbudilo največje zanimanje. Celó vladni pristaši, ogorčeni vsled škodljive in sramotne politike režima, so želeli sestanku uspehe, pristaši opozicije so pa navdušeno pozdravili sestanek, ki je prišel o pravem času.

V zunanji politiki sledi pod sedanjim režimom sramota za sramoto, škoda za škodo: po popolni izročitvi interesov Jugoslavije pohlepneju italijanskemu fašizmu, je prišla albanska afeta, ki bo gotovo našla odmev pred mednarodnim forumom. Nato je sledil obisk Cankova, ki je vzbudil veliko ogorčenje in proteste. V notranji politiki pa imamo preganjanja in nasilja, ki jih hoče vlada kronati z Obznanom, s katero naj bi se pristaši opozicijskih strank postavili izven zakona.

Vse to je delovalo na marsikoga, da je postal malodušen, ko je videl, kako se nekaj do mozga pokvarjenih ljudi igra z usodo države, z usodo dovolj preizkušene ljudstva. Zato so voditelji ogromne večine ljudstva storili prav, da v takem času izpregovorijo odločno besedo in svarilo vsem, ki se igrajo z interesi države in ljudstva. Njihovi sklepi so odločen memento vsem faktorjem in iz njih se razvidi trdna volja, da hočejo in da bodo nadaljevali svojo politiko poštenja in enakopravnosti.

Samozavest, s katero so nastopali, ne more biti in ni narejena. Svoj globoki izvor ima v neomejenem zaupanju Slovencev, Hrvatov in večine srbskega ljudstva. Čimdalje gre režim v svoji slepi strasti, tem globokejša je to zaupanje. Kajli ljudstvo zna ceniti poštenje in iskrenost. Poštenje in iskrenost sta na strani voditeljev opozicije. Zato je ljudstvo z njimi. Ze danes je gotovo, da pridejo stranke opo-

zicije v novi parlament vsaj v onem številu, kakor so bile v nasilno razpušteni skupščini. To je večina. Teror ne more roditi za vlado uspehov, katerih se nadeja. Današnji sestanek voditeljev je napravil vtis na vlado, da so njene namere zaman in še tako huda Obznana je izgubila na ostrini in strahoti in ne bo omajala sklenjenih ljudskih množic, da bi izpremenile ali vsaj omilile svojo jasno odredeno stališče.

Dosedanji pritisk režima je rodil ravno nasprotno vspehe, nego jih pričakujeta P. in P. Ljudstvo se je še bolj oklenilo svojih pravih voditeljev in bo šlo z isto solidarnostjo tudi 8. februarja 1925 na volišče, da zada zaslužen poraz vsem, ki so izvajali korupcijo in delali nasilje.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Po današnji seji so voditelji opozicije izdelali sledeča vprašanja, ki so jih stavili vladi:

V zadnjem času je naša vlada v zunanji politiki zašla na pogrešena pota. Kot predstavniki parlamenta in večine ljudstva smatramo za svojo dolžnost, da zahtevamo od vlade, ki nam je protustavno usiljena, da se odkrito izjavi o izpremembah, ki jih izvršuje v zunanji politiki in o obveznostih, ki jih sprejema nase. Vlada, ki ni prišla do uprave države niti po zaupanju ljudstva, niti po zaupanju parlamenta, ni usposobljena, da izpreminja mednarodni položaj, ki ga zavzema naša država, in da sprejema nove obveznosti. Če pa jih že sprejema nase, ne sme tega delati tajno in brez kontrole.

Vendar pa se objavlja oficijozno, da se dela tako eno kakor drugo. Tako se poroča, da je na poslednjem sestanku v Rimu prišlo z Italijo do popolnega sporazuma v vprašanih. Ne poroča se pa, kakera so vprašanja, v katerih je dosežen sporazum. Ali se ta sporazum tiče razmejitve med nami in Italijo ali pa končno — kakor se upravičeno domneva — notranje politike v naši državi? Naše ljudstvo je v velikih skrbih radi teh tajnosti, ker je sedanje vodstvo naše zunanje politike vedno pokazalo veliko slabost v obrambi naših interesov, kadar je šlo za kak sporazum z Italijo.

Tudi se poroča o formiranju neke skupne protiboljševiške fronte, posebno med nami, Bolgarijo in Romunijo. Ne vemo pa niti se to kje pove, v kaki formi in v čem naj bi ta fronta obstojala. Ali se misli na medsebojno osiguranje reakcionarnih režimov ali na vojaško akcijo proti Rusiji, in zakaj se tukaj nekaj dela brez našega zaveznika, Čehoslovaške republike?

S polno pravico zahtevamo torej, da vlada takoj in popolnoma odkrito odgovori na sledeča vprašanja:

1. Na kaj se nanaša vladni sporazum z Italijo? Koliko je vlada oškodovala naše interese?

2. Koliko je resnice na tem, da je dogovorjena nekaka razdelitev sfer v Albaniji, kar znači, da se je Italija usidrala na Balkanu, s čimer se ogroža mir v naši državi?

3. S kakšno namero se dela na ustvarjanju zveze reakcionarnih vlad na Balkanu? Katere obveznosti je naša vlada sprejela napram bolgarski vladi? Ali se država morda ni obvezala, da vzdrži protiljudski režim v Bolgariji?

4. Kako vlada konkretno zamišlja protiboljševiški blok? Kako daleč bo šla nova akcija proti Rusiji? Ali ne obstoji morda bojazen, da diplomatski boj, ki se pojavlja, ne privede do oborožene akcije, v katero bi bila vpletena tudi naša država?

Ljuba Davidović, dr. Anton Korošec, Predavec, dr. Halidbeg Hrasnica.

KOMUNIKE VODITELJEV OPOZICIJE.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) O svojem zborovanju so voditelji parlamentarne večine izdali sledeči komunikat:

Predstavniki parlamentarne večine so na svojem sestanku 28. decembra 1924 konstatirali, da so nezakonitosti in nasilja današnje vlade parlamentarne manjšine samo še bolj učvrstila moralna, ustavna in parlamentarna načela, ki so združila parlamentarne stranke in ustvarila blok politične moralo, ustavnosti in demokracije. Pred novimi nasilji in protustavnostmi in protizakonitimi ukrepi, ki jih vlada odkrito napoveduje, objavljujo po svojih listih, da ima za te svoje ukrepe celo najvišje odobrenje, izjavljajo parlamentarni predstavniki parlamentarne večine, da niti malo ne izpreminjajo stališča, ki so ga njihove stranke že zavzele v obrambo ljudskih pravic, in da bodo z isto določenostjo na kakršenkoli način nadaljevali kljub vsem ukrepom započeto borbo za zmago ustavnosti in parlamentarnosti in spoštovanje ljudske volje. Stranke parlamentarne večine računajo s polnim zaupanjem, da bodo visoki zastopniki uprave v naši državi izvršili dolžnost tudi pri tej priliki in da ne bodo dopustili nameravane falzificiranja ljudske volje.

V imenu svojih strank se zastopniki strank parlamentarne večine najodločnejše izjavljamo proti temu, da je pričelo vladati tuje faktorje v naše notranje razmere, in proti temu, da se ustvarjajo kakršnekoli reakcionarne zveze z namenom, da se pod zidom obrambe boljševiške nevarnosti duši svoboda v naši državi. Protestirajo najodločnejše proti rušenju ugleda naše države v inozemstvu z objavljanjem nekakšne boljševiške nevarnosti v naši državi izjavljajo vodje parlamentarne večine, da je nesramno roganje resnici na škodo ugleda naše države trditi, da bi bila katerakoli od parlamentarnih strank boljševiška ali legio ali orožje boljševizma in da je cilj takšne akcije obramba države, radi katere gre režim celo tako daleč, da ustvarja zveze z reakcionarnimi vladami v inozemstvu, preračunjeno samo na to, da se izogne za vsako ceno odgovornosti za korupcijo, ki tako težko pada na najbolj ugledne zastopnike današnjega režima. Vendar v tem današnja vlada ne more in ne sme uspeti. Stranke parlamentarne večine bodo storile vse, kar je mogoče in potrebno, da bo 8. februarja 1925 suverena ljudska volja prišla do svojega izraza tako, da se za vedno onemogoči tak režim korupcije in brezakonitosti in da se bo končno pri nas spoštovala prava parlamentarna vladavina, ki bo v duhu socialne pravičnosti in popolne narodne enakopravnosti in z narodnim sporazumom Srbov, Hrvatov in Slovencev rešila vsa notranja vprašanja in da bo naša zunanja politika postala v resničnem skladu z ljudsko demokracije prosvetljenega zapada.

SAMOZAVEST VODITELJEV OPOZICIJE.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Na seji voditeljev parlamentarne večine se je razpravljalo o tem, kaj bo podvzela parlamentarna večina v slučaju, da vlada prekorači sedanio mero nasilja s tem, da izda neko

obznano. Napravili so dalekosežen sklep, ki se drži v najstrožji tajnosti. Voditelji opozicionalnega bloka so sigurni svoje zmage, kajti vsa poročila so prav ugodna in razpoloženje pred volitvami je tako, da je gotovo, da pridejo stranke bloka za sporazum v parlament najmanj tako močne, kakor so bile dosedaj, in bodo torej imele sigurno večino.

Volitveni ukrepi PP vlade.

Prejeli smo naslednji uradni popravek:

Ni res, da je največ oddanega (namreč zlatih mark na račun reparacij) ministrstvom za promet in za šume in rude in da od svote za ministrstvo za šume in rude ne bosta imela država in ljudstvo nobene koristi, ampak se bo uporabilo za agitacijske svrhe samostojnih demokratov v Sloveniji.

res pa je, da bode ministrstvu za šume in rudnike pridelenih 30.000 zlatih mark in da bode ta svota uporabljena za naročila državnih šumskih uprav.

Veliki župan: Baltič.

FIASKO DR. ŠURMINA.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Danes se je vrnil iz Zagreba dr. Šurmin. Doživel je v Zagrebu popolen fiasko, kakršnega je doživel njegov kolega Drinković v Dalmaciji. Dr. Šurmin je poskušal priti v stik z Radičevići disidenti, da z njihovo pomočjo pride do svojega mandata. Vendar so ga odbili. Za ustanovitev stranke ni mogel dobiti niti toliko ljudi, kolikor jih rabi za strankin odbor. Usoda Drinkovića in dr. Šurmina, pomagačev sedanjega režima, je zapečatena.

DIKTAT PROTI POSLANSKI IMUNITETI.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Na današnji vladni seji je dr. Edo Lukinič referiral o poslanski imuniteti. Kakor znano, se je splitsko sodišče postavilo na stališče, da imuniteta poslancev obstoja še nadalje in je zato ustavilo sodno postopanje proti poslancu Košutiću. Stol sedmorice je to prvotno razsodbo splitskega sodišča razveljavil na pritisk vlade in se postavil na stališče, ki ga je diktiral Lukinič, da imuniteta po razpustu skupščine ne obstoja več.

TEŽAVA Z OBZNANO.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) O nocoj sklicani vladni seji so izjavljali, da bo na njej sprejeta obznana. Vendar obznana na tej seji ni bila objavljena. Stvar z obznano je postala smešna. Pribečević je na zagrebškem sestanku trdil, da ne bo obznana objavljena; Šurmin pa pravi, da bo. Maksimović je rekel: Tekst je že stiliziran, drugega nič ne vem. Očividno je, da sedanji vladi z obznano ne gre preveč lahko.

FRANCOSKI LISTI PROTI »OBZNANI«.

Pariz, 29. decembra. (Izv.) »Quotidien« je objavil v soboto članek o obznani proti HRSS in pravi, da je treba pomisliti, da so Hrvatje uživali v bivši monarhiji avtonomijo, danes pa so postali plen centralistov. »Quotidien« smatra položaj v Jugoslaviji za jako zamotan.

KUPCIJA NA HRVATSKI RAČUN.

Pariz, 29. decembra. (Izv.) »Quotidien« poroča, da je Ninčič obljubil Italiji kose hrvatskega ozemlja, če podpre Italija srbske želje na Balkanu.

KRVAVO NASILJE V HERCEGOVINI.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Po semkaj dospelih vesteh se je včeraj v Hercegovini prelila kri. Na zborovanju Radičeve stranke v Ljubuškem je prišlo do ostrih spopadov med tolpo organiziranih radikalov in samostojnih demokratov ter pristaši ostalih strank. Intervencirala je tudi policija. V tej borbi so bili ubiti trije, sedem je težko ranjenih, več pa lahko. Dogodki, ki so jih vprizorili od Pribečevića in Markovića, ki sta nosilca radikalne in samostojne demokratske liste v tem okraju, plačani agitatorji, so izzvali veliko razburjenje in ogorčenje.

UBOGI URADNIKI IN INVALIDI.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Finančni minister je na vladni seji poročal o podporah za invalide. Vlada dosedaj še ni mogla dobiti nobenega denarja. Zato je prišlo do sklepa, da bodo morali uradniki plačati invalidski davok za celo leto naprej. Ta svota se razdeli med invalide. S tem bodo uradniki težko prizadeti, invalidi pa ne bodo veliko dobili.

POGAJANJA Z GRČIJO.

Belgrad, 29. dec. (Izv.) Iz zunanega ministrstva se poroča, da se bodo sredi januarja pričela pogajanja med nami in Grčijo za obnovitev opovedanega sporazuma o prijateljskih zvezah med obema državama. Po teh pogajanjih se bodo začela trgovinska pogajanja.

KRALJ ALEKSANDER V PARIZU.

Pariz, 29. decembra. (Izv.) Kralj Aleksander se je s kraljico Marijo v soboto pripeljal v Pariz. Na kolodvoru so kraljevsko dvojico pozdravili uradniki jugoslovanske

ga poslaništva, predsednika francoske republike pa je zastopal njegov adjutant mornariški kapitan Wedel.

London, 29. decembra. (Izv.) Nepričakovanemu obisku kralja Aleksandra v Parizu pripisujejo listi velik političen pomen. Tako piše »Daily Telegraph«, da se bo kralj Aleksander razgovarjal z vodilnimi francoskimi državniki o skupni akciji balkanskih držav proti boljševizmu.

Inozemsko časopisje o vlogi Jugoslavije o albanskem uporu.

London, 29. decembra. (Izv.) »Chicago Tribune« poroča, da je Jugoslavija nehala albanske vstaše podpirati šele v trenutku, ko je intervenirala Anglija. Tudi Mussolini se nastopu vstašev ni uprl. Iz teh okolišnosti sklepajo, da imajo Jugoslavija, Italija in Grška glede Albanije skupen načrt in da so pripravljene, vstaško gibanje v Albaniji izkoristiti tako, da si bodo Albanijo razdelile.

Pariz, 29. decembra. (Izv.) »Matin« poroča, da je jugoslovanska vlada podpirala voditelja vstaškega gibanja v Albaniji Ahmed bega Zogu. Dementiji jugoslovanske vlade ne morejo vtajiti tega dejstva. Jugoslovanska vlada zatrjuje sicer, da med vstaši ni bilo nobenega Srba, toda gotovo je, da so v Belgradu mirno gledali, da so se vstaške čete organizirale na jugoslovanskih tleh. Lokalne oblasti so celo pomagale pri organizaciji, kar pomeni kršitev nevtralnosti. Ahmedu Zogi se klub njegovi energiji ne bi bil nikdar posrečil upor, če bi ga ne bila podpirala jugoslovanska vlada.

Dunaj, 29. decembra. (Izv.) »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča iz Valone o razgovoru svojega sodrudnika z nekim uglednim Albancem. Ta je rekel, da ne more biti nobenega dvoma o tem, da je vstaške čete organizirala belgrajska vlada. V obmejnih boljih je bilo vjetih nekaj srbskih častnikov in vojakov. Zelo verjetno je, da bo v Albaniji končno zmagal Ahmed beg Zogu, ki je eksponent Pašičeve politike. Ahmed beg Zogu ni vzel Tirane s svojimi krdeli, ampak so mu pomagale dobro izvežbane četniške organizacije jugoslovanske armade.

Nova razkritja proti Mussoliniju

ROSSIJEVA SPOMENICA.

Rim, 27. decembra. Danes je izigrala opozicijska novo karto proti Mussoliniju: »Mondo« in drugi opozicionalni listi so objavili faksimile in fotografije spomenice, ki jo je meseca junija t. l. v svojo obrambo napisal načelnik tiskovnega urada v notranjem ministrstvu Cesare Rossi. Tedaj je Rossi za nasledovalca policia zaradi Matteottijevega umora in mož se je bil zaman obrnil na Mussolinija, da bi ga ščitil. Mussolini se je bil tedaj v stiski odločil, da žrtvuje javnemu mnenju nekaj svojih najbližjih sodrudnikov in zaupnikov, da reši sebe in fašizem. Tedaj so vsi fašistovski in filofašistovski listi napadali Rossija, Filippelli, Finzia in tovariše, češ da so delali na svojo roko in brez vsake vednosti duce Mussolinija. V tistih dneh so vsi trije navedeni fašistovski prvaki, ko so videli, da sta jih duce in stranka vrgla čez krov, napisali spomenice v svojo obrambo. Te spomenice ali vsaj njih vsebina so došle v posest opozicije, ki jih sedaj drugo za drugo objavlja. Rossijska spomenica obsega 18 strani in jo je pisal Rossi lastnoročno. Ni pa podpisana. O njeni poštenosti tudi fašistovski tisk ne izraža nikakega dvoma.

Uvodoma naglašja Rossi, da piše spomenico v svojo obrambo in da bo svoj čas za vsa dejstva, ki jih v njej navede, prinesel najpopolnejši dokaz resnice. Za svojo osebo prevzema tisti del odgovornosti za fašistovske »revolucionarne« čine, ki dejansko spadajo nanj. Za ostalo naj se vrhovni poveljnik fašistov nekoliko bolj pogumno brani, ko že o velikodušnosti ne more biti govora.

Nato navaja Rossi, katere časti in mesta mu je tekom časa poveril Mussolini: Najprej ga je meseca oktobra 1922 vzel s seboj v Rim kot svojega političnega tajnika, nato ga je imenoval za načelnika tiskovnega urada v ministrskem predstvedstvu ozir. notranjem ministrstvu, ki sta bili tedaj združeni v Mussolinijevih rokah. Potem ga je poslal Mussolini v Milan, da vrže socialistično občinsko upravo, kar je Rossi izvršil; hoteli so ga izvoliti županom, kar je pa odklonil. Meseca februarja 1923 je bil imenovan za četrtega častnega korporala milice (1. je bil Mussolini, 2. Cremonesi, 3. Bianchi). Nekaj mesecev nato je bil Rossi na Mussolinijevo željo imenovan za podpredsednika Zveze italijanskih občin, a jeseni istega leta za strankinega podtajnika. Za časa zadnjih volitev letošnjo spomlad so Rossi v več okrajih hoteli za kandidata, a on se je na Mussolinijevo željo kandidaturi odpovedal. Mussolini je namreč naglašal, da je potrebna »izvenparlamentarna rezerva za zadnji razvoj fašistovske revolucije«. Meseca maja je bil Rossi imenovan v strankin kvadrumvirat.

Potem se peča Rossi z vprašanjem odgovornosti za fašistovske teroristične čine in pravi: »Vse, kar se je zgodilo, se je zgo-

dilo vedno na neposredno zahtevo ali z odobravanjem ali po sokrivdi duceja.« Potem navaja posamezne slučaje: Batinanje poslanca Amendole je Mussolini naložil De Bonu, organiziral ga je Cancellori; težko prebatičevanje posl. Misurija z železnimi palicami, je na Mussolinijev migljaj organiziral Balbo; napad na Fornija je Mussolini naložil Rossiju ter sta ga potem organizirala skupaj s posl. Giunto; istotako so se izvršili na Mussolinijevo odredbo napad na Nittijevo vilo, nastop proti opoziciji, lekcija posl. Ravazolu; opustošenje katoliških krožkov je Mussolini naložil Maggiju in kesneje Rossiju. Kom. Fasciolo je imel od Mussolinija nalogo, da krajevnim fašjem vsak dan pošilja imena podpisovalcev prostovoljnih prispevkov za Voce Republicana, Avanti, Giustizio in druge opozicionalne liste, da jih fašisti kaznujejo z ricinovim oljem in batinanjem. Dalje izjavlja Rossi, da so bili od vlade poslani v Francijo z državnim denarjem in potvorenimi potnimi listi (stvar je vodil De Bono, denar je izplačal de Finzi) Dumini, Volpi, Putato i. tov., da masčujejo v Rimu umorjenega fašista Gerija. Dumini, Putato in Volpi so imeli izkaznice za prosto vožnjo po vseh italijanskih železnicah. Vse najbolj preteče in krvave članke, ki jih je razpošiljala agencija Volta ali so jih priobčevali fašistovski listi, je pisal Mussolini sam.

Potem opisuje Rossi Mussolinijev značaj kot skrajno masčevalen, nasilen in krvičeljen ter tudi drugače surov, obenem pa diplomatski. Ko je neko jutro čital v listih, da je neka znana kremonska družina izrazila d'Anunziju svojo solidarnost, je velel brzojaviti Farinacciju v Kremono, da se člani družine »buričajo« z ricinovim oljem in pretepejo. V tem ozračju masčevalnosti in strahu je vzklikal tudi načrt za odvedbo posl. Matteottija, ki se je potem izpremenil v umor.

Podrobnosti za Matteottijev umor Rossi ne navaja in le skuša dokazati, da njega ne zadeva nobena krivda ter da je bil že dalj časa pred tem dogodkom prekinil vse osebne zveze z Duminiem, ker je bil le-ta izvršil nočno denarno goljužijo na njegovo škodo. Pač pa je bil Dumini poseben ljubljeneč Mussolinijev.

V nadaljnjem Rossi med drugim omenja, kako je uspelo policiji povodom napada na posl. Amendolo, da je tako zmešala karte, da je celo »Mondo« verjel, da gre za inozemske vplive in interese, katerim da služi Amendola.

»Mondo« izjavlja, da sprejema za priobčno spomenico vso odgovornost in upošteva, da so dvignili »moralno vprašanje« proti Mussoliniju sami njegovi najzaupnejši sodrudniki in ne opozicija. Mussolini je sprič vseh teh obtožb prisiljen, da se o njih izjavi ter je moralno interesiran na tem, da se stvar razjasni. Ta položaj pa je nezdržljiv z njegovim sedanjim mestom na čelu vlade.

Rossijska spomenica je napravila na javnost silen vtis. Fašistovski krogi so skrajno pobiti, kar odseva iz plahe obrambe v njihovem časopisju.

VOLIVNA REFORMA.

Rim, 29. dec. Na Montecitoriju je nabit dnevni red za sklicanje odsekov, ki vsebuje samo volivno reformo. Načrt za volivno reformo in Mussolinijevo spremeno poročilo je objavil novi fašistovski dnevnik »Tevere«, ki je začel izhajati v soboto. Glavne točke volivnega zakona so: 1. Številno poslancev se zviša od 535 na 560; 2. upostavi se enoimenski volivni okraj; 3. glasovanje s kroglicami se odpravi; 4. uvede se takojen omejevalni Bertolijev zavitek; 5. nadaljna omejevalna kandidatur državnih, civilnih in vojaških funkcionarjev.

BOJ MED FAŠISTI IN DISIDENTI V PIACENZI.

Piacenza, 29. dec. Minolo soboto so se v nekom tukašnjem baru spoprijeli fašisti in pa fašistovski disidenti, ki jih vodi posl. Barbiellini, zaradi nekega članka v fašistovskem dnevniku »Scure«. Pretepali so se s palicami in streljali iz revolverjev. Fašisti so nato ustavili izhajanje dnevnika, proti čemur so pa Barbiellini in njegovi protestirali. Tiskarno je zasedla policija.

BIVŠA ALBANSKA VLADA PRIBEŽALA V ITALIJO.

Rim, 29. dec. Minolo soboto so dospeli v Brindisi člani albanske vlade s predsednikom Fan Nolinem na čelu. Privredli so s seboj tudi svoje družine. Z jadrnicami prihaja v Brindisi na stotine vojakov in drugih albanskih beguncev.

RUSKE VOJNE LADJE V FRANCII.

Pariz, 29. decembra. (Izv.) V Pariz je prišla posebna mornariška komisija sovjetske vlade, ki bo pregledala ostanke nekdanje ruske vojne mornarice, kolikor jih je v francoskih pristaniščih.

AMERIKA SE PRIPRAVLJA.

Pariz, 29. decembra. (Izv.) »Matin« poroča, da je predsednik Coolidge odredil nujno moderiziranje ameriškega brodomstva.

VIHARJI V ČRNEM MORJU.

Carigrad, 29. decembra. (Izv.) — V Črnem morju divjajo hudi viharji. Več ladij se je potopilo, mnogo pa jih je v veliki nevarnosti. Zaradi viharja je pomoč skoro izključena.

PESNIK KARL SPITTELER UMRL.

Bern, 29. decembra. (Izv.) Znani švicarski nemški pesnik Karl Spitteler je umrl 80 let star. Med vojno je ostro nastopil proti nemškim nasiljem.

V RUSIJI VROČINA — V ITALIJI ZIMA.

Berlin, 29. decembra. (Izv.) Po poročilih iz Rusije imajo tam ponekod do 18 stopinj toplote. Tudi v Porenu in na Württembergem je zelo toplo. V Rimu pa je dosegel mrzav tri stopinje pod ničlo.

DINAMITNA EKSPLOZIJA.

Tokio, 29. decembra. (Izv.) V mestu Otaru je eksplodiralo na kolodvoru nad 500 zabojev dinamita. En zaboj je pri prekladanju padel na tla in se vnel, kar je povzročilo eksplozijo tudi drugih zabojev. Vsled eksplozije se je porušilo več hiš. Okoli 50 oseb je mrtvih.

AVTOMOBILSKA NESREČA.

Kološvar, 29. dec. (Izvirno.) Glediška igralka Kyrthy se je v spremstvu več tovarišev in tovarišic peljala z avtomobilom k poroki z nekim bogatašem. Vsled defekta pri avtomobilu so tri ure zamudili. Zato je šofer vozil s silno hitrostjo, da bi prišli še o pravem času. Na ovinku tik pred mostom čez reko Samoš vsled hitrosti šofer ni mogel pravilno zaviti in avto je padel na zamrznjeno reko. Vsi potniki so obležali nezvestni. Avto se je popolnoma razbil. Šele čez par ur je prišla pomoč. Igralko Kyrthy so pripeljali v Kološvar v bolnišnico, kjer pa je umrla, ne da bi se zavedla. Sopotniki so bili večalimenj poškodovani.

Volitve.

Kaj vse prenese naša »napredna« inteligenca! Nedeljsko »Jutro« ima silen strah pred našim tihim delom. Svojim »vernim« v tolažbo pripoveduje v uvodnem članku takele budalosti: »Klerikalci so na tajnih sestankih ljudstvu »dopovedali«, da bo po prizadevanju g. kandidata SLS že prav v kratkem stekla železnica iz Krškega v Novo mesto. Tudi ve ljudstvo v krški dolini povedati, da je g. Sušnik spravil v Slovenijo »siline množine moke in žita«, ki se bo delilo prebivalstvu takoj po volitvah... Iz drugih krajev nam javljajo, da klerikalni agitatorji širijo med ljudstvom vest, da se je SLS sporazumela z Radičevim glede »slovenske republike«, nadalje, da sta Anglija in Francija dali vedeti, da bo deta na vso moč podpirali SLS in je že danes gotovo, da bo velika antanta preprečila zmago Narodnega bloka in kar je podobnih naravnost vnebovpijočih gorostanij.« In v odkrito subverzivnem namenu se govori o srbskem jarmu, hujška proti enotnosti države ter zopet po starem receptu napoveduje »raj na zemlji«, če se Slovenci podajo v klerikalno politično klavnico. — Žugajo ženam, da bodo rodile »hudiče«, ako bo njihov mož glasoval za neklerikalne kandidate. —

Navedli smo zgornje budalosti iz jutrove dežele, da vidijo naši volivci, kakšen strah spreleta žerjavovce ob misli na 8. februar. Kakor so o prvih kristjanih, ki so se morali skrivati v katakombah, trosili pagani strašne vesti, da so sovražniki človeškega rodu, da pijejo otroško kri itd., tako tudi orijentalna fantazija naših liberalnih reakcionarjev trepetu ko sliši o tajnih sestankih somišljenikov SLS.

Res se je v zadnjih dneh izvršilo nešteto shodov in sestankov, ki so vsi izzvenili v eni misli, da bo slovensko ljudstvo mčzato vztrajalo v boju proti vsakemu nasilju. Lahko gg. veliki župani kličejo okrog glavarje in jim dajejo navodila, naj na vse načine preprečujejo delo naše stranke, vse to bo zastoj. Naše ljudstvo danes ve, kaj ima storiti in bo tudi storilo. Še bodo šli lasje po koncu gospodi okrog »Jutra«. Gorite nas v katakombe, na ostanemo kot so svojčas naši vzori prvih krščanskih časov.

Politične vesti.

+ Pristranost PPZ vlade. Na slovenski univerzi v Ljubljani so se zdaj podelile štipendije za zimski semester 1924-25. Od 245 prosilcev, katere je priporočila univerza, je dobilo štipendije samo 122, ki so skoro brez izjeme pristaši samostalne demokratske stranke; od članov katoliških akademskih društev so dobili štipendije le 3, reci in piši trije! Imena štipendistov je določilo, oziroma izbralo tajništvo SDS in imenik poslalo v Belgrad. Torej je režim zanesel princip strankarstva celo v podeljevanje štipendij, ki so se doslej dajale izključno le po potrebi prosilca! Zagrizenost teh ljudi je razvidna tudi iz tega, da je minister za prosveto Pribečević izključil od štipendij celo take akademike napred-

nega mišljenja, ki so zadnjič bili solidarni s svojimi štrajkujočimi tovariši. To se pravi po PPZ režimu so vredni štipendij samo brezposojni hlapei sedanjega nekulturnega režima, vsi drugi pa se morajo izstradati. Mladine pa tudi s tem, gospodje, ne boste uklonili!

+ Pašičev sporazum s Cankovom. Kakor poroča »Pravda«, so govorili v političnih krogih v Beogradu, da je Pašić res sklenil s Cankovom sporazum in sicer bi po tem sporazumu smela Bolgarija svojo armado zvišati na 100.000 mož, da bi se ložje obranila boljševizma. Cankov pa je moral obljubiti, da bo razgal vse organizacije, ki rujejo na bolgarskih tleh proti Jugoslaviji.

+ Zenitev carja Borisa. »Pravda« poroča, da se bolgarska vlada že dalje časa pogaja z romsko vlado glede ženitve bolgarskega carja Borisa z romsko princico Ileano. Prej pa je bilo treba poravnati razne spore z Belgradom. Cankov je dolgo poskušal stopiti v stik z belgrajsko vlado, a v Beogradu so molčali. Šele sedaj, ko potrebuje PPZ-režim volilno pomoč, so namignili Cankovu, naj le pride. Obisk Cankova v Beogradu ne velja tedaj samo gonji proti komunistom, ampak tudi privatnim zadevam.

+ K protiruski zvezi Jugoslavije. Od uvaževane strani nam pišejo: K Vašemu opozorilu, da Italija brzokote potiska našo državo v protirusko zvezo z Romunijo in Bolgarsko, dovolite pripomniti, da bi pomenilo kardinalno napako v naši zunanji politiki, ako v tem oziru Italiji nasledimo. Ona nas hoče prevariti v dveh smereh. Pred vsem iztisniti nas iz bodočega jugoslovanskega bloka ter tako osamiti, potem pa skleniti sama z Rusijo dogovor proti nam. In sicer tak dogovor, ki bi nam ne bil škodljiv samo v ekonomskem, temveč tudi v političnem oziru. Le s kurjo slepoto udarjena diplomacija ne bode na prvi pogled spoznala te intrigantne politike machiavelistične Italije. Ako se Italiji njena nakana posreči, ne pridemo le ob vodilno vlogo, katere nam na Balkanu pritiče, temveč kaj kmalu tudi v oster konflikt z Rusijo, katere se nikdar in pod nobeno vlado ne bode odrekla Besarabije. Vprašanje je seveda, če naša vlada pri svojem koketovanju z Mussolinijem nima tudi še drugih prav posebnih namenov. In tu se nam zdi, da nismo baš najslabše poučeni, ako sodimo, da je Mussolini v politično valovje vrzel dva trnika, na katere naj bi se naša diplomacija vjela. Dinastično in hrvaško vprašanje. Če je tako, pa pridemo celo v notranji politiki lahko v usodopolno odvisnost od naše po prirodi razmer najhujše in nevarnejše sovražnice, pred čemer se nikdar ne more dosti glasno svariti.

PRISPEVAJTE ZA

LJUDSKI SKLAD

PRISPEVKE SPREJEMA TAJNISTVO SLS LJUBLJANA (JUGOSLOV. TISKARNA)

Poštnega čekovnega urada štev. 11.475

Beleške.

Finančni minister in uradniške plače. Kakor je znano, je vlada dolžna uradnikom izplačati še lepe vsote na račun razlik med starimi in zvišanimi plačami. Vse prošnje uradništva za izplačilo teh zneskov je vlada dosledno odklanjala z znanim izgovorom, da »nema pare«. Sobotna »Pravda« pa poroča, da je sedanji finančni minister prišel na sijajno misel, kako bi prišel do denarja za izplačilo dolga, ki ga še dolguje država uradnikom. Uradnikom bodo namreč odtegovali od njihovih plač po 35—70 Din mesečno, ta denar bodo zložili v poseben fond in iz tega fonda bodo uradniki dobili izplačane svoje zaostanke. Tako bo volk sit in koza cela.

Ta je pa debela! Na shodu SDS v Zagrebu 28. t. m. je poleg Pribečevića govoril tudi dr. Žerjav. V tem svojem govoru je po poročilu »Slovenskega naroda« med drugim dejal tudi sledeče: »V naši državi je mnogo nezadovoljstva. Samostojni demokracije smo zadnji, ki bi ne videli vzrokov tega nezadovoljstva. Moramo tudi priznati, da so mnogi vzroki tega nezadovoljstva izmišljeni. Pred dvema ali tremi leti sem prihajal v Beograd, vsakokrat sem prinašal mnogo prošenj in intervencij. Prišel sem tudi v zunanje ministrstvo, kjer sem izročil 10 prošenj za podelitev službe pri poslatištvih oz. konzulatih. Prijatelj v tem ministrstvu me je poklical v svojo sobo ter mi pokazal nad 3000 prošenj za

službe pri poslatištvih in konzulatih. Zadržala sva pregledovati imena prosilcev. Vsak se je smatral, da je poklican za poslanika. Od teh je postalo 2990 pozneje nezadovoljnih, krenili so iz desne na levo ter se našli v objemu z Radićem, ker jim ni bilo v zunanjem ministrstvu ustrezno. — Gospod minister Žerjav si, kakor vidimo, nezadovoljstvo v Jugoslaviji na zelo priprost način razlaga. Če bi bil dr. Žerjav teh 2990 ljudi priporočil za poslanike (če ne za prave, pa vsaj za titularne, da bi vlekli plačo), pa bi nezadovoljnosti v Jugoslaviji ne bilo. Gotovo mu je danes žal.

Zaplenjena hvala na Herriotu. Osješki »Hrvatski list« poroča iz Zagreba, da je državno pravdnitvo zaplenilo sobotno številko »Hrvata« zaradi članka »Difamiranje hrvatskega naroda«. V tem članku je bila izrečena posebna hvala Herriotu, ki je bila tudi zaplenjena. »Hrvatski list« sklepa iz tega, da nastopa belgrajska vlada tudi proti sedanji francoski vladi. Mogoče izda še proti njej Obznanje.

Srednješolska reforma in politika.

Najprej malo zgodbič!

Med dopisniki, ki so pisali te dni v »Slovenec« skoro vsak dan o srednješolski reformi, je napisal tudi pisec teh vrstic med drugim nepodpisan daljši članek v št. 276. (»Najnoveše Pribečevićeve reforme glede srednje šole«). Ko ga je prebral v listu, je videl, da je bil sicer članek natisnjen brez spremembe, da pa je uredništvo dodelo na koncu par vrstic na naslov Pribečevićev in stranke, ki ga drži. Osebnost sem imel pri tej opazki neko zadoščanje: da je bil namreč članek napisan tako stvarno brez ozira na kako politično stranko, da se je uredniku političnega lista nlohote zdelo, da tu nečesa manjka. Vendar ni pa dostavek političnega značaja ni bil dobrodošel in sem takoj naprosil uredništvo, da je prineslo v nastopni številki (277) pojasnilo, da tisti dostavek ne izvira od člankarja, ki ga je z ozirom na vsebino moral vsakdo iskati v krogu srednješolskih učiteljev, ampak da je bil dostavljen v uredništvo.

Zakaj sem to storil? Samo radi tega, ker sem želel, da bi se debata o tem vprašanju vodila kar mogoče stvarno in nadstrankarsko. Prepričan sem se bil namreč že marsikrat, da smo se profesorji različnih političnih naziranj o šolskih vprašanih prav dobro složili. Zato sem želel, da izostane vse, kar bi lahko motilo stvarnost debato. Politični boj ima namreč drugačno terminologijo nego strokovna razprava. V politiki se govori bolj hiperbolično in se besede ne devljejo na tehnično; politika je boj in v boju ni običaj, da bi človek klical: »Oprostite!« kadar stopi komu na kurje oko. V političnem boju se strelja s topovi, ki močno pokajo in povročajo tak dim v oči, da se včasih komaj še vidi stvar, za katero se boj bje. V strokovni debati je pa treba natančneje poslušati in bistro gledati.

To obzirnost do tovarišev, ki hodijo v politiki druga pota, mi je narekovalo tudi prepričanje, da so slovenski profesorji po večini glede šolske reforme ena sama stranka: stranka protivnikov reforme v obliki, kakor je prišla.

Večina slovenskih profesorjev z novim učnim načrtom namreč že pred leti ni bila zadovoljna, ko se je ta načrt pripravljaval in prikrat predlagal Proforskemu društvu. Ta večina, ki je bila spočetka menda majhna, je pa narasčala od leta do leta. Ko se je vršila 26. novembra t. l. razširjena odborova seja ljubljanske sekcije Proforskega društva, ki so se je udeležili zastopniki vseh slovenskih srednjih šol, prizadevali po spremembi učnega načrta, se je soglasno stlenilo, da naj se na našem srednjem šolstvu ničesar ne spreminja, dokler se parlamentarnim putem ne sprejme novi srednješolski zakon. Takrat naj se pa upošteva mnenje slovenskih profesorjev. Soglasno se je odobravalo iz didaktičnih in pedagoških ozirov, da se naredba glede takojšnje spremembe učnega načrta v Sloveniji ne bo izvajala, kakor smo bili takrat — sicer napačno, a bona fide — informirani. Seja pa nikakor ni odklanjala vsake reforme, ampak je sklenila, da bo sekcijska organizirala v teku letošnjega šolskega leta več sestankov zastopnikov posameznih strok, kjer bodo zastopniki strok zavzeli stališče nasproti dosedanjemu in nasproti novemu učnemu načrtu. Izrečno se je poudarjalo, da se morajo pri tem splošni interesi posameznih strok podrediti okviru celotnega šolskega načrta. (Prim. poročilo v Slovencu v št. 273.)

Vsi ti sklepi so bili soglasni in mislim, da se jih profesorjem ne bo nikdar treba sramovati. Vsaka stanovska organizacija bi bržkone v takem slučaju slično postopala. Učitelj, ki ne želi biti samo uradnik, ne more tudi nikdar biti častivec »des ewig Gestrigene«, ampak se zaveda, da vsako splošno izboljšanje šole dvigne tudi njega samega. Zato je prav, da profesorji opetovano pregledajo s kritičnim očesom učni načrt in učne metode.

Ugovor, da slovenski profesorji sami zase ne morejo razpravljati o učnem načrtu, ker mora biti ta enak za vse državo, ne drži. V načrtu novega srednješolskega zakona je n. pr. izrečno povedano, da ni treba, da bi bil učni načrt v vsaj državi popolnoma enak, ampak da se lahko upošteva krajevne potrebe. Člen 22. pravi:

»Prema mesnim prilikama pojedinih srednjih škola, može Ministar Prosvete, po saslusanju Prof. Društva i Glavnog Prosvetnog Saveta, uiniti izmene u nastavnem planu.« (Glasnik Prof. Društva II, str. 289.)

Ne razkrijem tudi nikake tajnosti, če povem, da je ljubljanska sekcija Prof. društva pričakovala pomoči v boju proti spremembi učnega načrta sredi šolskega leta predvsem od ministra dr. Žerjava, na katerega se je obračala. Zasebno mnenje ministra dr. Žerjava o Pribečevićevih naredbi mi ni znano; čul sem pa od oseb, ki so bile lahko v stvari točno informirane, da je sam minister dr. Žerjav posređoval pri prosvetnem ministru v tem zmislu, da bi se naredba v Sloveniji ne izvajala.

To je torej »klerikalno ozadje boja proti Pribečeviću naredbi!

Prišel pa je začetek decembra t. l. in je profesorje nemilo zdramil iz sanj, da se pri nas naredba ne bo izvajala. »Slovenec« je prej kakor sje dosledno zavzemal stališče, da naj se med šolskim letom ničesar ne reformira. Zastopal je torej isto naziranje kakor profesorji na razširjeni odborovi seji dne 26. novembra. Prišel je tudi načelno razpravljati o umestnosti naredbi brez ozira na posebne težave, ki so bile združene z uvedbo med šolskim letom.

Pričakoval sem, da se bo oglašil tudi kdo izmed profesorjev, ki imajo zveze z »Jutrom« in »Narodom«, ter bo tam zastopal stališče, kakor so ga soglasno zavzeli njegovi somišljeniki pri seji Prof. društva. Saj vendar pri seji strankarstvo ni prišlo niti najmanj v poštev. Na te dopise pa še do danes (23. dec. 1924) zamačam čakam. (Dopis v Narodu z dne 23. dec. je iz vseučiliških krogov. Lahko bi se bilo tudi pričakovalo, da bo na zborovanju staršev v justični palači kdo izmed starih profesorjskih govornikov povedal staršem vsaj to, da so glede njihovega protesta proti takojšnji spremembi učnega načrta profesorji po veliki večini na njihovi strani. Saj je eden izmed njih osebo prav dobro poznal razpoloženje pri seji dne 26. novembra. Pač pa se je v člankih, ki so bili pisani v prilog reforme, naglašalo, da je Slovenec vslo debato spravil na politično polje. Toda, ljudje božji: jaz vendar ne bom trdil, da je bilo radi tega črno, ker politični nasprotnik pravi, da je bel! Kdor hoče razpravljati po tej metodi, pa res lahko v srednješolski debati — molči.

Razveselivo pri vsej stvari je pa bilo dejstvo, da se je v bistvu stinjal s Slovenčevim stališčem glede srednješolske reforme mnogo odličnih osebosti, ki nikakor niso pristaši SLS. Vidi se, da tistemu, ki je hotel pri vsej stvari gledati samo njeno jedro, pogleda ni nič kalilo Slovenčev »izkorisčanje« zadeve v politične namene. Moj Bog, saj ne volimo strank samo radi njihovega stališča glede srednješolske reforme.

Dobro je tudi to, da se je pričelo v časopisju razpravljati o šolski reformi sploh. En uspeh že lahko nesporno zamušemo v tej debati: prof. Zupančič je podal o stvari svoje strokovno mnenje, preko katerega ne bo mogel nikdo kar tako priti. Prof. Zupančič je spravlil v ospredje listo staroklasničnega pouka, na katero se splošno najmanj misli in o kateri se najmanj razpravlja: pomen zlasti latinščine za formalno izobrazbo, ki je bodočemu znanstveniku neobhodno potrebna. V tem oziru je seveda njegova sodba neprimerno merodajnejša nego sodba kateregakoli izmed nas, ki delujemo v srednješolski službi. Saj mi nikdar ne moremo primerjati znanstvene usposobljenosti absolventov realke in gimnazije. Ni mi treba niti posebej omenjati, da gospodu profesorju pri njegovi izjavi ni bila nobena reč tako tuja kakor to, da bi s svojo izjavo izkazoval uslugu katerikoli politični stranki. Zdelo se mi je v tem oziru prav značilno, da me, ko sem se mu predstavljal, ni niti vprašal, za kateri list hočem razgovor porabiti. In ko sem po končanem

razgovoru omenil, da bom objavil stvar v Slovencu, je rekel: »To je meni popolnoma vseeno, kje se objavi.«

Kor sem že pri tej izjavi, naj dodam še nekaj, zaradi česar mi je izjava gospoda profesorja posebno imponirala. Podal je izjavo brez najmanjše priprave v tako dovršeni obliki, da sem jo kar dobesedno za njim stenografiral in lahko kar po stenogramu dobesedno objavil; ves razgovor je trajal morabit četrte ure. Ves njegov nastop me je pa živo spominjal na označbo znanstvenika, kakor jo je podal sedanji predsednik češkoslovaške republike Masaryk v seji dunajske poslanske zbornice dne 4. decembra 1907:

»Unter Wissen, Wissenschaft verstehen wir diejenige schon gewohnheitsmäßige, erworbene, eben gewohnheitsmäßig erworbene Tendenz, den Habitus derjenigen Menschen, die — um mich kurz auszudrücken — sich bewußt werden, was sie wissen und was sie nicht wissen.« (Sten. prot. str. 2877. Podčrtal priobčevalatelj.) Prav ta Masarykov stavek mi je prišel na misel, ko je prof. Zupančič najprej omejil svojo izjavo na tisto polje, kjer je doma, in nato izrekel svoj »vsem«:

»To pa vem, da je točno gramatično razumevanje posameznih izrekov v eksaktnih vedah absolutno potrebno za one, ki hoče poglobiti poznanje vede. Vem, da dijaki brez predizobrazbe v latinskem jeziku težko, rekel bi: nikoli, kvečjemu v izjemnih slučajih pridejo do tega razumevanja.« —

Eden pa je pri nas podal svojo izjavo o latinščini in nemščini na nižji gimnaziji in realni gimnaziji že leto dni pred ponovno Pribečevićovo naredbi: višji šolski nadzornik Wester v svojem znanem predavanju o naši srednji šoli, ki ga dobite v vsaki knjigarni za par dinarjev in o katerem je Slovenec že obširno poročal.

S stališčem, ki so ga zavzeli glede srednješolske reforme slovenski profesorji na razširjeni odborovi seji, dalje prof. Zupančič in nadzornik Wester, so se v bistvu strinjali tudi starši, ki so sklicali sobotno posvetovanje v justični palači.

Iz vsega tega je popolnoma jasno, da je vse skupaj samo »klerikalna hujskarija pred volitvami«.

I. Dolenc.

Dopisi.

Teharje. Katoliško prosvetno društvo nas je razveselilo na Stefanovo, dne 26. t. m. z dobro uspešo prireditvijo. Deklamacija Aškerčeve »Celjske romane« in nastop gojenk teharskega orliškega krožka sta bila lepa. Kot tretjo točko je uprizorilo Jalenovo dramo »Dom«, ki je bila dobro režisirana. Tine in Angela sta izborni pogodila svoji vlogi. Tudi ostali igralci so se potrudili. Le proti koncu je sigurnost pojemala. Videli smo, da so gledalci igro premalo razumeli. Zato priporočamo, da se pri težje razumljivih igrah gledalcem pred predstavo raztolmači vsebino igre, da ne bodo gledalci motili po nepotrebnem igralcev. Obilni obisk kaže nujno potrebo, da si Teharčani kmalu sezidajo nov — razvoju odgovarjajoči društveni dom.

Sv. Katarina pri Trzinu. Kakor vsako leto tako so tudi letos imeli otroci delavcev pri veleindustrijalcu baronu Bornu svoj božični praznik. Ob bogato okrašenem božičnem drevesu se je zbralo nad 100 otrok s svojimi starši in so skupno prepevali »Tiha noč, blazena noč«. Obdarovani po ge. baronici ne le s pecivom, piškoti in toplim zaužitkom, temveč tudi z dragocenimi darili, kojih so bili poleg otrok tudi njih starši zelo veseli. Ko se je mladina zahvaljevala z ljubkimi besedami ge. baronici in jo nazivala »naša dobra mati«, ko je prosila ljubega Jezusčka za srečo in blagostanje, je bilo marsikatero oko rošno. Vesela in zadovoljna je bila mladina, srečne so nje matere, hvaležni in udani so nje očetje svojemu delodajalcu. Bilo tako tudi drugod!

Cerkveni vestnik.

c Otvoritev svetega leta. Ob zvonjenju zvonov vseh rimskih cerkva je odprl sveti oče na sveti večer sveta vrata v cerkvi sv. Petra. Vrome je bilo najkrasnejše. Svečanosti so prisostvovali vsi v Rimu bivajoči kardinali, izredno veliko število nadškofov, škofov in prelatov iz vseh delov sveta, grška kraljica Olga, vse polno princesin, papeževi dostojanstveniki, rimska aristokracija, diplomatski zbor pri Vatikanu in izredno veliko število romarjev. Številna množica se je zbrala na trgu pred cerkvijo, in tam so stale tudi italijanske čete. V cerkvi sami so imeli službo papeževi gardisti.

c Kongregacija za gospe pri sv. Joževu ima v sredo, 31. t. m., ob 7. uri zjutraj sv. mašo v kapeli.

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic	Štev.	0	1	2	3
	Din	5'—	10'—	17'—	36'—

naj se pazi na to, da se zabela iz Maggi-jeve velike originalne steklenice dopolni, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo Maggi-jeva zabela in ničesar drugega.

Dnevne novice.

— Cenjenim naročnikom! V jutrišnji, sredini številki »Slovenec« prejmo brez izjeme vsi cenj. naročniki položnice za obnovo naročnine za čas od 1. januarja dalje. Oni cenj. naročniki, ki so poslali naročnino na račun l. 1925, že poprej, naj položnico shranijo za pozneje ali jo pa oddajo kakemu izmed prijateljev, da si na novo naroči naš list.

— Višjesodni svetnik v p. Jakob Hren. V nedeljo zvečer je umrl v deželni bolnici v Ljubljani g. Jakob Hren, starosta slovenskih sodnikov. Dosegel je visoko starost 94 let. Rojen je bil l. 1830. v Begunjah pri Cerknici. Doživel je leto 1848. v Ljubljani kot dijak in član »narodne straže«. Kot sodni uradnik je prišel svoje službovanje v dobi Bachovega absolutizma na Hrvaškem pod banom Jelačićem. Leta 1874. se je ustanovilo v Novem mestu porotno sodišče in rajnik je bil tam prvi državni pravdnik. V letih 1885—1890 je bil izvoljen v kočevskem okraju za državnega in deželnega poslanca. Na Dunaju v parlamentu je večkrat nastopil: govoril je n. pr. za zboljanje gmotnega stanja uradniških vdov in sirot; izposloval je prvo državno podporo Glasbeni Matici (l. 1887); potegoval se je za pravice slovensčine na celovški in beljaški gimnaziji, na iniciativno Einspielerjevo in Sketovo, s katerima se je seznanil, ko je bil zaradi svojega narodnega mišljenja iz Novega mesta prestavljen kot namestnik državnega pravdnika v Celovec. — Ko je študiral v Ljubljani »logik« še po starem učnem redu (pred l. 1849.), je imel 99 sošolcev; predzadnji je bil rajni proš Jan. Savojec. In sedaj je šel za njimi zadnji, ves Bogu vdan. Pogreb bo danes ob pol 4. iz deželne bolnice k Sv. Križu. Blag mu spomin! N. v m. p.!

— Iz profesorske organizacije. Dne 29. decembra se je vršila razširjena odborova seja ljubljanske sekcije Profesorskega društva. Razpravljalo se je predvsem o prispevkih za Pomožni fond, ki se morajo po sklepu splitskega kongresa pošiljati Glavni upravi. Ljubljanska sekcija je skušala doseči pri Glavni upravi, da bi smele prispevke v ta fond upravljati sekcije same. Glavna uprava na ta predlog ni pristala, ker ni mogla spremeniti kongresovega sklepa. Pač pa je dovolila, da sme ljubljanska sekcija pridržati nekaj denarja za potrebe svojih članov. Sekcija bo ugodila zahtevi Glavne uprave in bo poslala denar v Beograd, v kolikor ga ne potrebuje za svoje člane; pač pa bo predlagala na prihodnjem kongresu (v Skoplju), da se splitski sklep spremeni v toliko, da bi upravljale ta fond posamezne sekcije. Kajti prispevek vsakega člana bo znašal čez 5 let 1500 Din in če same obresti od tega denarja bi zadostile za kritje članarine in naročnine za društveno glasilo. Kot odškodnino bi se pa plačalo po predlogu sekcije centrali od vsakega člana letno 12 Din v fond, ki bi imel namen podpirati člane, ki so se žrtvovali za stanovske koristi. Ker šteje Profesorsko društvo okroglo 2500 članov, bi se na ta način zbralo vsako leto okroglo 30.000 Din, v treh letih 100.000 Din, kar bi značilo že znatno rezervo za vse slučaje. Ta predlog bo sporočila ljubljanska sekcija tudi drugim sekcijam s prošnjo, da se o njem izjavijo. Kakor znano, se po novem učnem načrtu od 7. januarja 1925 dalje nemščina v I. in II. razredu realk in realnih gimnazij ne bo več poučevala kot obvezen predmet, ampak samo še kot neobvezen predmet. Prvotno se ni nameravalo obdržati nemščine niti kot neobvezen predmet, a je to dosegel nadzornik Wester v osebni avdienci pri ministru za prosveto. Na seji se je sklenilo, da se zato nadzorniku Westru izreče zahvala sekcije. — Ti isti dijaki pa, ki bodo vstopili v septembru 1925 v I. razred realk in realnih gimnazij, se pa ne bodo mogli učiti nemščine niti neobvezno v prvih štirih razredih. Sekcija sta se javila dva profesorja, da sta pripravljena iti v ministrstvo kot referenta za Slovenijo. Njiju imeni sta se sporočili ministrstvu in drugim činiteljem, ki pridejo tu v poštev. Na ta način upamo, da dobimo v ministrstvu zopet referenta za srednje šolstvo v Slovenijo. Razpravljalo se je tudi o težkočah, ki bodo nastale pri klasifikaciji koncem l. tečaja radi srednješolske reforme. Marsikak profesor bo radi spremembe v razdelitvi predmetov pričel 7. januarja poučevati kak predmet nanovo in mu ne bo mogoče spoznati učence v 14 dneh toliko, da bi jim mogel do 24. januarja, ko bi se moral zaključiti l. tečaj, dati red v spričevalo. Treba bo ali preložiti konec l. tečaja ali uvesti trimesečja. Sekcija bo stopila tozadevno takoj v stik s šolsko oblastjo, da se najde izhod iz zagate v tej ali oni obliki.

— Preurejanje našega srednjega šolstva. Prošnjo na kralja zoper najnovejšo reformo naših realnih gimnazij so podpisali v večjem številu starši v Novem mestu in jo poslali v Beograd.

— Umrl je g. Franc Koželj, koralist stolne cerkve v Djakovu. V Djakovu je preživel blizu 20 let. Pred odhodom v Djakovo je bil mnogo let član Kat. društva rokod. pomočnikov v Ljubljani, več let tudi starosta tega društva. Pogreb bo danes dopoldne v Djakovu. Blag mu spomin!

— Zepni koledar naše Kmetijske zveze je spet na razpolago. Kdor ga želi, naj ga takoj naroči pri tajništvu JKZ, Jugoslovanska tiskarna.

— Orjunaška korifeja v vojaški uniformi. Večkrat smo z zanimanjem opazovali pri sokolskih prireditvah, pogrebih in obhodih v sokolsko uniformo preoblečenega podčastnika, ki služi pri višji vojaški komandi v Ljubljani. Dotični je namreč poleg vneta ga sokola tudi orjunaš s pristnimi orjunaško surovimi in pretepaškimi manirami. Ker pred tem človekom mnogi mirni ljudje — civilisti nimajo miru, smo se malo pozanimali, kdo in kaj je ta junak. Odkrile so se naravnost ljubeznive stvari. Ta mož je prišel v našo vojsko v drugi polovici leta 1919 kot podčastnik. Ta podčastnik SHS, orjunaš in nad vse navdušen sokol je bil po zljumi Avstrije skoro celo leto aktiven vojskiček Volkswehra na Saleburškem in Koroškem. Ko ga tudi tam radi njegove nasilne nature niso mogli več prenašati, je prišel v Jugoslavijo, se vpisal za demokrata in sokola in tako postal podčastnik v Ljubljani, kjer je še danes. Mi bi ga pustili v miru, če bi ta tič stalno ne kazal svojega orjunaškega značaja. Ugotovimo, da je podčastnikom prepovedano nastopiti v kaki drugi uniformi, kot v vojaški. Ali je za Sokole in Orjunce kaka izjema? Ali imajo Volkswehrovi pri SHS kako posebno protekcijo?

— Izpremembe v voznem redu na državnih železnicah. Od 1. januarja 1925 vozita do preklica ob sobotah in nedeljah ter praznikih od Kranjske gore do Jesenice potniški vlak št. 4215, ki odhaja iz Kranjske gore ob 18.10 in prihaja na Jesenice ob 19.12 ter ima na Jesenicah zvezo na potniški vlak št. 917, ki prihaja v Ljubljano glav. kolodvor ob 21.50. V obratni smeri odhaja vlak št. 216 iz Jesenice ob 21.25 in prihaja v Kranjsko goro ob 22.05; na Jesenicah ima ta vlak zvezo s potniškim vlakom št. 918, ki odhaja iz Ljubljane glavni kolodvor ob 19.

— Izpremembe v voznem redu na kamniški progi. Od 1. januarja 1925 vozi na kamniški progi do preklica mešani vlak št. 4037, ki odhaja iz Kamnika ob 20.50 ter prihaja v Ljubljano glavni kolodvor ob 22.05.

— Smrtina nesreča pri streljanju. Na Blatnem vrhu, župnija Jurklošter, je 18 letni mladenič Tomaž Poljšak z vžgalno vrvice sprožil možnar. Pri tem je po nesreči prišel z glavo preblizu možnarja in naboj mu je prekal levo stran lobanje. Živel je še toliko časa, da je bil previden s sv. oljem.

— Šola za bolničarske sestre. Glavni odbor Rdečega križa v Beogradu je odločil, da razpiše konkurz za 15 učenec v »šolo za nudilje i čuvarice zdravja« v šoli društva Rdečega križa SHS v Valjevu, ki prične dne 1. februarja 1925. Kurz traja 1 leto na šolske Rdečega križa. Tozadevne prošnje naj se pošljejo naravnost »Odboru šole za nudilje, Valjevo«. Frekventantije morajo biti stare najmanj 18 let in ne več kot 35 let. Imeti morajo najmanj štiri razrede osnovne šole; biti morajo telesno in duševno zdrave in v npravnem oziru brezhibne. Prošnji je priložiti krstni list, npravnstveni list, potrdilo o šolski naobrazbi in odobrenje od strani stršev, varuha oziroma moža. Po izvršenem kurzu vstopijo učenke v praktično vajo v bolnišnice radi vsposobljenja za kvalificirane bolničarke, nakar jim izstavi glavni odbor Rdečega križa diplome. Diplome jih upravičujejo za sprejem v bolnišnice in zdravstvene ustanove pri prostem stanovanju in hrani in najmanj 600 Din mesečne plače.

— Požar. Na Brezjah pri Grosupljem je v nedeljo dne 28. decembra pogorel posestnik Alojziju Bučarju št. 8 vezani kozolec in vsa mrva v njem. Škoda ima nad 150.000 K, zavarovan je pa bil komaj za 2000 K. Zažgal je menda neki otrok. Samo ugodnemu vetru in požarni brambji iz Grosuplje, ki je bila v nekaj minutah na mestu, se je zahvaliti, da ni ogenj objel vsa bližnja s slamo krita in le nekaj metrov oddaljena poslopja. Če bi le malo zavel veter na drugo stran, bi lahko šla vsa vas, in vse požarne brambe, ki so do spele iz bližnjih krajev, bi jo težko rešile. Sočutje posestniku, čast požarnim brambam in opomin vsem posestnikom, naj povišajo zavarovalnino na višino sedanje — in ne predvojne cene!

Nagrade samo še do 31. decembra

Tako ugoden nakup zimskih sučanj in oblek se Vam ne bo nudil nikdar več
Izkoristite to izredno priliko, da Vam ne bo žal

!! DRAGO SCHWAB, Ljubljana !!

— Naslov dvornega dobavitelja. Gosp. Anton Verbič, trgovec s špecerijo in delikatesami v Ljubljani. Stritarjeva ulica št. 2, je dobil naslov dvornega dobavitelja. K lepemu najvišjemu priznanju iskreno čestitamo.

Umr v Sp. Hrušici pri Ljubljani

V nedeljo ob 11. ponoči so šli iz Štajerčeve gostilne na Fužinah domov v Hrušico trije fantje: Jakob Hlebš, Jakob Pogačar in Alojzij Bricej. Nekoliko pred njimi je šel Leopold Skubic tudi iz Sp. Hrušice s svojima sestrama in svojo zaročenko. Pri Babnikovem kozolcu je čakal Leopold Skubic, in ko so prišli imenovani fantje v njegovo bližino, je Leopold Skubic, ki je kot vojak-mornar na dopustu, dvakrat ustrelil. S prvim strelom je zadel eno izmed deklet in jo ranil, da so jo morali prevažati v bolnico. Z drugim strelom je pa zadel Jakoba Pogačarja v trebuh, in je Pogačar v kratkem izdihnil. Ljudje pravijo, da je Skubic imel že več let piko na Jakobu Hlebšu zaradi nekega prepira v Korbarjevi gostilni, in da se je najbrž hotel zanositi nad Jakobom Hlebšem, pa je zadel Pogačarja. Ko je zjutraj pri arelaciji orožnik vprašal Skubica, če ve, da je sinoči enega ustrelil, je odgovoril: vem, pa mi je žal, da še drugih dveh nisem. Tudi o Skubičevi materi pravijo, da je rekla: Vse tri naj bi bil ustrelil, pa bi bilo dobro, Skubičeva družina pri ljudeh ni na dobrem glasu. Ljudje pravijo, da je svoj čas družina veliko občevala z nekim učiteljem, ki je posojal slabo berilo. Mi obžalujemo nje in še bolj družino Metnikovo, ki je z Jakobom izgubila dobrega sina v starosti komaj 25 let Jakob je bil miren, priden in varčen fant. Ko je lansko leto umrla mati, je od tedaj vedno skrbel za hišo in pridno varčeval, da bi spomlad prekrl in popravil poslopje.

Iz Primorske.

p Smrtina kosa. V Ilirski Bistrici je umrl dolgoletni uradnik na tamkajšnjem zemljinjženem uradu Josip Ložak. — V Rojani je umrl po dolgotrajni bolezni Jakob Bole.

p Velika nova motorna ladja. Te dni so v tržaški ladjedelnici spustili v morje veliko novo motorno ladjo »Maulyc«, last tržaške paroplovne družbe »Cosulich«. Ladja obsega 8700 ton, dolga je 119 m, široka 16 in pol m. Namesto s parnimi stroji je opremljena z motorji Diesel najnovejšega sestava.

p Kopačeva razstava v Gorici. Akad. slikar Franjo Kopač je razstavil v pritličju »Trgovskega doma« v Gorici svoje slike. Vstop na razstavo je prost.

Iz Ljubljane.

Ij Pogreb Viktorja Parme. Truplo pokojnega slovenskega skladatelja so prepeljali predvečerašnjim iz Maribora v Ljubljano. Včeraj so dvignili krsto pokojnega iz železniskega voza na glavnem kolodvoru. Nato so jo naložili na mrliški voz in ko je odpel po cerkvenih obredih »Združeni zbor ljubljanskih pevskih zborov« pod vodstvom pevodje Zorko Preloyca Josip Pavčičevo »Spomlade«, se je razvil časten sprevod po Dunajski, Gosposvetski in Bleiweisovi cesti do Aleksandrove ceste, kjer je obstal pred opernim gledališčem. Iz gledališča so pozdravile pokojnika fanfare. Nato je govoril s pripravljene odra g. Matej Hubad, ki je v svojem poslovnem govoru predvsem naglašal, da je imel Viktor Parma sicer tuje ime, toda njegova duša je bila vseskozi slovenska. To je pokojni pokazal jasno s svojo javno trditvijo, da »Slovan ne bo premagan« Mož je oral ledino v naši gledališki literaturi in nam je dal prva dela umetniške gledališke pevske in glasbene literature. Prva izvirna slovenska operna dela so njegova. Poleg tega pa si ni osvojil častnega mesta samo med sonarodnjaki, ampak tudi med našimi večjimi sosedi.

Njegova dela so se razširila daleč preko mej naše domovine in so bila priznana po vseh večjih evropskih odrih. Govornik je zaključil svoj poslovnini govor z značilnimi besedami: »Hvaležno ti je slovensko ljudstvo; bil si mož brez mržnje in zlobe, zlat značaj. Proslavil si svoje ime in naš narod, iz katerega si izšel in od katerega odhajal. Pozdravljam Te mili mi brat Viktor Parma! — Nato se je poslovil od pokojnika v kratkih, toda ginjačih in izbranih besedah g. Bettela. Uvodoma je poudarjal prislovico: »Ne bodeš preok v domovini!« Usoda kulturnih delavcev je, da jih navadno po pravici presodijo in priznajo šele po smrti. Parma pa je dosegel, in to po lastni zaslugi, izjemo, da je narod priznal njegove zasluge že pred smrtjo. Priznal je vrednost njegovih del in jih vporabljal, spoštoval in visoko cenil. V imenu članov slovenskega gledališča mu zakliče zadnje slovo: »Slava mu!« — Nato se je poslovilo slovensko občinstvo od svojega zaslužnega moža in glasbenika, nakar je odšel sprevod v obilni spremstvu na pokopališče k Sv. Križu. Za mrtvaškim križem je korakala vojaška godba, za njo zastopstva ljubljanskih pevskih društev s svojimi prapori, nato železniska godba, venci, voza z duhovniki in pa krsta. Za njo so stopali člani ožjega in daljšega sorodništva, prijatelji in znanci pokojnega, za njimi zastopniki raznih državnih in mestnih uradov in raznih stanovskih ter kulturnih društev. — Na razstanku pri znamenju so zapeli združeni peveci še v zadnje slovo »Vigred«.

Ij Silvestrov večer »Ljubljane« je že od nekdaj znan kot ena najlepših družabnih prireditvev, v vseh slojih priljubljen zaradi izborne postrežbe, vsele zabave, pred vsem pa zaradi tako izrazite prijetne domačnosti: kakor med udi ene družine si hite srca obiskovavcev nasproti, lica radostno žare, roke pa si v toplem, iskrenem pritisku voščijo srečno novo leto. Zato je imel ta večer, ki ga »Ljubljana« prireja že dolgo vrsto let, vedno polno obiskovavcev iz vseh slojev. Seveda plemenito veselost teh večerov močno povzdigne ubrano, priznano prvovrstno patje zbora »Ljubljane«, mnogo pomorejo zabavni kupleti, dobro soljen slavnostni nagovor ob koncu starega in začetku novega leta itd. itd. Zato bo vsak prijatelj »Ljubljane« in sploh vsak Ljubljančan, kdor hoče staro leto veselo končati in novo v dobri volji začeti, s svojo prisotnostjo počastil ta večer, kar bo hkrati priznanje »Ljubljani« za njeno plemenito požrtvovalno in uspešno odlično delovanje.

Ij Vstopnice za Silvestrov večer »Ljubljane« se dobe v predprodaji v Unionovi trafikli. Cena 10 Din.

Ij Komične prizore bo na Silvestrov večer »Ljubljane« predstavljali priljubljeni komik g. Povhe in zapel nekaj veselih kupletov. Kdor se hoče iz srca nasmejati, pridi ta večer v Union.

Ij Pet veselih pesmi bo zapela »Ljubljana« na Silvestrov večer v Unionu: Adamičevo: »Ne maram za te«, po Adamiču harmonizirano narodno: »Kaj drugega hočem, oženil se se bomo, ki ji je pesnik pridejal še novo kitico:

On: Mošnjček mi očka
bo dal za spomin,
tako se spodobí
za fanta s planin.

On: Mošnjček mi očka
bo dal za spomin,
tako se spodobí
dekletu s planin.

On: Pa skup bova dala
srca in denar
in zopet na svetu
en srečen bo par.

Dalje Kimovčevo milo: »Ti boš pa doma ostal«, Klemenčičevo živio: »Oj pogledajte tičke in Vilharjev muhastaški zbor:

»Oče so rekli: sedem sto,
mati so rekli: Kaj bo to!
Zenin je rekel: ne prašam nič,
da je le moj vaš deklič.

Ze samo te pesmi so vredne, da bi šli na ta večer, pa bo še polno drugega, kar bo radostilo oko, uho, srce in dalo vsakovrstnega plemenitega užitka.

Ij Načelnik umetniškega oddelka ministrstva za prosveto g. dr. Senoa je prisel v Ljubljano, si ogledal delovanje Narodnega gledališča v Ljubljani ter prisostvoval v nedeljo popoldanski operni predstavi »Rigoletto« in deloma tudi popoldanski dramski predstavi »Firma P. B. Zvečer se je udeležil vprizorite »Hamleta« v drami. V pondeljek so se vršile konference na gledališki upravi. Pozneje se je razgovarjal z univ. prof. Plešnikom in umetniškim konsulentom Tratnikom. Ogledal si je v Jakopičevem paviljonu Jamovo razstavo in udeležil tudi pogreba skladatelja Viktorja Parme. Danes, torek, je odpotoval v Maribor.

ELEGANTNO VEZANI ZVEZKI JOSIP JURČIČ SPISI

10 zvezkov celo platno, zlata obreza v lični skupni kaseti

KRASNO DARILO

Cena 560 Din. Posamezni zvezki elegantno in trpežno vezani brez zlate obreze po 42 Din, cela zbirka 10 eleg. vezanih zvezkov 420 Din v navadni vezavi 300 Din, broširani 200 Din.

DARILLO ZA GOSPODINJE IN DEKLETA: SLOVENSKA KUCHARICA

S. M. Felicita Kalinšek. Velika, zelo pomnožena izdaja s krasnimi tabelami in slikami — med tekstom v lepi opremi in celo platneno okusni vezavi. Cena 220 Din.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Ij Brezvestnost brez primere. Prav nobena stvar že ni več varna pred ljubljanskimi umovci. Vsaj to, kar je svetega, cerkvenega in nabožnega, je bilo do novejših časov varno. Capini in tatinski potepuhi so zdaj prišli še ob ta čut in odnašajo, karkoli ni privezano ali priklenjeno. Neki tak nebodigatreba se je lotil nove tatinske obrti, da odnaša svete kipe in podobe iz hišnih vež in pritličij. Kaj storiti proti temu? Zalotili bi ga najlažje tam, kamor donese brezstranež te stvari naprodati. Kdor pa ukradene reči kupuje, sam nič boljši ni od tatu. Ali bomo morali res imeti vsako malenkost na vrvi ali verižici?!

Ij Svetlobna telesa »Vesta«, stropne, namizne in stenske svetilke v vseh izdelavah po konkurenčnih cenah J. Gorec, palača Ljublj. kreditne banke. 7528

Dijaški vestnik.

I Logaški okraj. 1. januarja se bo vršil ustanovni občni zbor podružnice Počitniške zveze za logaški okraj v Cerknici v dvorani izobraževalnega društva po sledečem sporodu: Dopoldne ob 11. uri otvoritev, potrditev pravil in poslovnika; popoldne ob 1. uri volitve novega odbora, nato predavanje g. kaplana Košička. Tovariši akademiki in srednješolci iz logaškega okraja udeležite se gotovo občnega zbora, da se poprimemo tudi mi dela po geslu: z Bogom za narod. — Sklicatelj.

Naznanila.

Božična igra »Sveta noč«. Kakor ima Pasijon ali Kristusovo trpljenje na odru prav posebno privlačno moč v postnem času, tako si želimo te dni primerne igre, ki bi nam pred očila božično skrivnost. Taka igra je »Sveta noč«, božična igra s petjem v štirih dejanjih, ki jo bo uprizorilo kat. društvo rokodelskih pomočnikov dne 1. januarja ob 7. uri zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Vstopnice se bodo dobivale novega leta dan dopoldne v Rokodelskem domu in zvečer pri blagajni.

Zveza služkinj ozir. podporno društvo služkinj ima dne 1. januarja ob pol 5. uri v Alojzijevešči redni občni zbor.

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani naproša stare in novopristopivše člane, da takoj poravnajo članarino 50 Din, odnosno zapriseženci 25 Din, za leto 1925, da se zamore definitivno določiti naklada glasila »Lovca«. V to svrhu bo S. L. D. čakalo in bo izdalo 1. številko »Lovca« šele sredi januarja. Kdor ne poravnja članarine, ne prejme lista. Članarino je poslati na naslov: Ivan Zupan, blagajnik S. L. D., Ljubljana.

Razstava slovenskih znamk. V bivšem prostoru »Tourist Office« (Aleksandrova cesta 8, palača Prve hrvatske štedionice) morejo si ogledati interesanti danes in jutri od 9.—15. ure brezplačno največjo in najvažnejšo posebno zbirko slovenskih znamk, koje je sestavil v Ljubljani od leta 1922. do danes poznani hrvatski numizmatik in filatelist K. F. Nuber. Pred svojim odhodom iz Slovenije želi lastnik z razkazanjem te monumentalne zbirke z mnogimi še ne obelodanimi unikatimi animirati domače filateliste na intenzivnejše zbiranje slovenskih znamk, ki spadajo gotovo med najzanimivejše, katere so bile izdane po vojni. Na žalost je Slovenija edina dežela, v kateri ne vlada — kakor drugače povsod — v prvi vrsti zanimanje za domače znamke.

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

Dalje.) 55

»Gotovo,« je rekla Tua. »Nikoli nisem mislila, da bi naju okradel, ker če bi bil iz rodu tatov, bi bil gotovo bogatejši in manj lačen. Mislila sem le, da si skoraj slep, oče Kefer, in da ne boš mogel videti razlike med biserom in kremencem.«

»A tip mi je ostal, hči Neferte,« je odgovoril z lahkim smehljajem.

Tua mu je torej izročila košaro. Odprl jo je in vzel iz nje niz biserov, jih otipaval, duhal, ogledoval in okušal z jezikom, zlasti tiste velike, ki so bili posebej zaviti. Ko jih je vse pretipal, jih je zopet spravil v košaro in rekel suho:

»Res čudno, došla Asti, da vaju ti si-rijski razbojniki niso poskusili zasledovati, zakaj s temi dragulji bi se dalo kupiti kraljestvo, naj bodo že vajini ali njihovi.«

»Biserov ne moreva jesti,« je odgovorila Asti.

»Ne, toda z biseri si moreta kupiti več, nego potrebujeta za hrano.«

»Pa ne v puščavi,« je rekla Asti.

»Res, toda slučajno je v tej puščavi mesto, ki ni zelo daleč od tod.«

»Ali se imenuje Napata?« je vprašala Tua pozorno.

»Napata? Ne, tako se ne imenuje. A slišal sem o tem kraju, imenujejo ga Zlato mesto. Res, nekoč sem bil v mladosti tamkaj, a tega je več ko sto let.«

»Več ko sto let! Ali se spominjaš poti tjakaj?«

»Da, več ali manj, toda peš je več nego leto dni hoda in pot vodi skozi pu-

Prosveta.

Abbé Rousselot †.

Velik katoliški učenjak je preminul v Parizu: kanonik Rousselot, profesor na Collège de France in na Institut catholique.

Abbé Rousselot je znan filologom vsega sveta kot ustanovitelj eksperimentalne fonetike, to je vede, ki s pomočjo različnih, nalašč v ta namen izumljenih aparatov fiksira (piše) in raziskuje človeško govorico.

Okoli leta 1885. se je začel baviti z izgovarjavo svojega domačega narečja v Collérouinu in napisal o njem svojo doktorsko tezo. To je bil začetek eksperimentalne fonetike. Vsi aparati, katerih se poslužuje ta veja, da zapisuje govor, sestojijo vključ s svojimi različnostmi iz dveh poglavitnih delov: prvi sprejema zvok, drugi ga piše. Zene jih pa zrak, elektrika ali pa voda.

Aparat piše govor v obliki valovitih črt, katere potem znanstvenik preiskuje. Vsake-mu, samoglasniku ali soglasniku, skratka vsakemu zvoku odgovarja posebna oblika valov in krivulj, tako da se da iz črt točno čitati, kaj je določila oseba govorila in aparat.

Natančno čitanje teh črt, za katere je včasih treba povečalnega stekla ali celo mikroskopa, kakor tudi njih točna analiza in kontrola, so dovedle fonetike do globljega spoznavanja človeške govorice in raziskavanja raznih govornih organov, da celo do duševnega razpoloženja govornika.

Vključ svojem svetovalnemu slovesu (imel je učence iz vseh krajev, tudi nekaj Slovencev se nas je šolalo pri njem) je abbé Rousselot ostal skromen in živel v veliki revščini. Znameniti romanist Gaston Paris, ki je občudoval Rousselotovo delovanje, mu je dal 1. 1896. na Collège de France poseben laboratorij. Med vojno je abbé Rousselot iznašel aparat, s katerim se je dala določiti točna smer iz katere prihaja kak zvok. Ta aparat se je uspešno uporabljal pri iskanju nemških podmornic, Zeppelinov in letal. Za to je dobil Rousselot od vojnega ministrstva križ častne legije, a prosvetno ministrstvo mu ga ni hotelo izdati, ker je bil duhovnik.

Rousselot se je na podlagi svojih iznajdb začel baviti z zdravljenjem glušcev, posebno v brezupnih slučajih, in dosegel lepe uspehe. Splošno občinstvo ga ni poznalo, ker je v svoji skromnosti raje služil znanosti in človeštvu.

Umril je ljubi in simpatični starček, ki je z velikim zanimanjem sledil, če smo mu govorili o našem malem narodu, po dolgi in težki bolezni v 78. letu svoje starosti.

pr Velik cerkven koncert v Karlovcu. Iz Karlovcu nam poročajo: Naš slovensko-štajerski rojak in na Hrvatskem zelo čislani skladatelj frančiškan fr. Filip Oštr je priredil pred nedavno v Karlovcu velik cerkven koncert svojih kompozicij, pri katerem je sodeloval glasoviti Oratorijski zbor iz Zagreba pod vodstvom prof. in virtuozu g. Franje Dugana. Razni hrvatski listi pišejo v svojih strokovnih ocenah o fr. F. Oštrju med drugim tudi to-le: Fr. Filip Oštr, naš stari znanec in zelo priljubljeni naš frančiškan je znan široki naši javnosti kot odlični prijatelj in marljiv skladatelj cerkv. glasbe. To pot je stopil pred javnost z deli večje koncepcije, ki so

napravila na slušatelje globok vtis. Dela, pisana tudi za orkester, so donela naravnost impozantno. S temi deli se je obogatila naša glasbena literatura in morejo čisto dobro zamenjati vso importno robo nemških Cecilijan-cev. — Koncert je bil zelo dobro obiskan. Ogrmna cerkev je bila prenapolnjena meščanov in okoličanov. Koncertu sta prisostvovala tudi zagrebški nadškof dr. A. Bauer in provincijal frančiškanov Vošnjak. H—k.

pr »Vrtec« in »Angelček« št. 1/2 1925. Lista sta izšla v lepi prenovljeni obliki. »Vrtec« s priložo »Angelček« (6 dvojnih števil) do konca šolskega leta 1924/25) stane 16 Din, »Angelček« sam 6 Din. Z oktobrom 1925 se bo pričel novi letnik. Lista bosta izšla vsak mesec razven o velikih počitnicah. Upraviš-štvo je v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80.

pr Probuda. Občni zbor se bo vršil dne 10. januarja 1925 ob pol 20 v restavraciji Tratnik. — Odbor.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek, 30. decembra: SUMLJIVA OSEBA. — Red A.

Sreda, 31. decembra: Ob 3. uri popoldne: DANES BOMO TIČI, ljudska predstava pri nižanih cenah. — Izven.

Novo leto, 1. januarja ob 8. uri zvečer: CYRANO DE BERGERAC. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Torek, 30. decembra: CARJEVA NEVESTA, gostuje gđ. Gjungenac iz Zagreba. — Red E.

Sreda, 31. decembra: Ob 4. uri popoldne: NETOPIR, ljudska predstava pri nižanih cenah. — Izven.

Novo leto, 1. januarja: Ob 3. uri popoldne: TRUBADUR, gostuje dr. M. Adrian z Dunaja. Cene nižane. — Izven.

V zalogi prvovrstni ogljen papir pri Franc Bar, Ljubljana, Garbarjevo nabrojčje 5

Turistika in sport.

SPORTNI PREGLED.

Zimska sezona je bila doslej bolj naklonjena drsanju kakor smučanju. Medtem ko so se slednji o božičnih praznikih morali zadovoljiti z manjšimi turami v okolico Kranjske gore, predvsem v Planico, ki ima edina kolikor toliko zadosti snega, so imeli ljubljanski drsalci na sportnem drsališču SK Ilirije ob Celovski cesti priliko za redno udejstvovanje. Drsališče je bilo letos v mnogih ozirih izpopolnjeno in šteje doslej 19 drsalnih dni. Poset je bil posebno med prazniki zelo živahen; na svoj račun so prili v polni meri tako vsi, ki iščejo v lepem drsalnem sportu zabavo, kakor tudi sportniki, ki motrijo drsanje v prvi vrsti iz sportnih vidikov in skušajo prilagoditi svoje tehnično znanje razpisanim tekmam v umetnem drsanju. — Na božični dan se je vršila prva tekma, in sicer tekma mladine do starosti 17 let. Tekmecev je bilo 10, vsi so bili kos razpisnemu programu in marsikoga od njih bomo letošnjo ali prihodnjo sezono srečali že pri težjih tekmah. Prvaku

je poklonil zimskosportni savez v priznanje drsalke za umetno drsanje, primerna darila so bila izročena tudi drugemu in tretjemu zmagovalcu. Rezultat tekme je sledeči: 1. Zajec Vazo (mestna št. 7), 2. Franko Otokar (11), 3. Bleiweis Janko (18), 4. Okorn Dušan (19), slede Virant Janez, Globočnik Božo, Merhar Milan, Jenko Boris, Kramar-šič Božo in Skrajnar Jos.

Nogomet se nahaja sicer v mrtvi sezoni, ki jo porabi večina moštev, da se odpočije od naporov preteklega sezone. O božičnih praznikih pa prekine marsikatero moštvo ta odmor za krajše ali daljše turneje v prvi vrsti v južne dežele, v drugi vrsti v Nemčijo in v Švico. Od naših domačih klubov se je pogajala Ilirija za serijo tekem, ki bi jo vodila preko Gorice v Benetke in Vicenzo, toda vsled finančnih težkoč dogovori niso uspeli. V zadnjem trenutku je sklenilo ljubljansko Primorje dve tekmici s »Pro Gorizia« v Gorici, kateri je absolviralo z rezultatom 2 : 5 in 4 : 2. Prvi dan je nastopilo Primorje z 2 rezervama in deloma vsled tega, deloma vsled potnih štrpcev ni moglo podati svoje najboljšje igre. Izpopolnjeno moštvo je doseglo nato drugi dan sigurno zmago. Pro Gorizia pripada III. diviziji italijanskega saveza in je eno boljših moštev Julijske Benečije.

Gradjanski SK iz Zagreba, v katerem igra zadnje mesece Mihelčič, bivši vratar ljubljanskega Hermes, je nastopil o Božiču daljšo turnejo po Nemčiji, ki poteka doslej ugodno. Proti SV Fürthu v Fürthu, poleg FC Nürnberg najmočnejšemu klubu Nemčije, je dosegel Gradjanski SK rezultat 1 : 2 in enak rezultat v Monakovem proti izvrstnemu FC Wackeru. JSK Orient iz Sušaka je igral v Trstu proti klubu Ponziana z rezultatom 2 : 3. V Nemčiji gastria nadalje prska Slavija: proti Essener T. u. SV. je zmagala s 4 : 0, proti V. f. Bewegungsspiele v Elberfeldu s 3 : 0, na novega leta dan ima igrati istotam proti madžarskemu prvaku M. T. K. Na zadnjo tekmo se polaga iz sportopolitičnih vzrokov veliko važnost, ker se srečata s tem prvič po vojni češko in madžarsko moštvo.

V Španiji so se pričele mednarodne božične tekme z reprezentančno tekmo med Španijo in Avstrijo, ki se je vršila pred 30.000 gledalci v Barceloni in končala s težko izvojevano zmago Špancev (2 : 1).

Dunajski klubi letos ne potujejo v tako velikem številu kot prejšnja leta. Rapid je igral doslej v Turinu zmagovito proti FC Torino s 5 : 2, podlegel pa je v Bologni z 1 : 3. Amaterji (le po imenu amaterji) so igrali z milanskim FC Internazionale 5 : 0 in z FC Milano 3 : 1. Medmestna tekma Dunaj: Benetke je končala z visoko zmago Dunaja (6 : 1). I. Simmeringer SK gostuje v Švici; v Bernu je moral kloniti pred klubom Young Fellows v razmerju 0 : 1.

Poizvedovanja.

Pred kavarno »Jadran« se je dne 25. decembra ob 11 dopoldan izgubila zlata moška ura. Pošten najditelj se naproša, da jo proti odškodnini izroči na upravništvo »Slovenca«.

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik: Franc Kremžar.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

ščave in skozi divje rodove. Malokdo pride živ v to mesto.«

»In vendar hočem priti tjakaj ali umreti, oče.«

»Morda prideš, hči Neferte, morda prideš, a mislim, da zdaj še ne. Harlo imaš in zato je verjetno, da znaš igrati in peti; tudi biserov imaš. Prebivavci mesta, o katerem sem ti govoril, pa ljubijo glasbo. Tudi biseri ljubijo, in ker se ne moreš odpraviti na pot v Napato pred tremi meseci, ko bo deževje v gorah zopet napolnilo vodnjake v puščavi, bi morda bilo modro, če se med tem tamkaj nastaniš. Dojlija Asti bi bila trgovka z biseri in ti, njena hči, bi bila pevka. Kaj meniš?«

»Menim, da bi bi'a vesela, če pridem kamorkoli iz te puščave,« je rekla Tua trdno. »Pelji naju v mesto, oče Kefer, če poznaš pot.«

»Poznam pot in vaju hočem odvesti tjakaj v zahvalo za dobro kosilo, ki sta mi ga dali. Odrinimo! Pojdita za menoj!«

Vzel je svojo dolgo palico in se odpravil pred njima.

»Ta Kefer ima za starca čudovit korak,« je rekla Tua. »S početka, ko sva ga zagledali, je komaj noge prestavljala.«

»To ni človek,« je odgovorila Asti, »marveč duh, dober ali hudoben, tega ne vem, duh, ki se je prikazal v podobi berača. Ali bi mogel človek toliko pojesti, kakor je pojedel on — polno košaro hrane? Ali pripoveduje človek o mestih, ki jih je obiskal v mladosti pred več ko sto leti, ali izjavlja človek, da mu je moj mrtvi soprog govoril v snu? Ne, ne, to je duh, kakor tisti na ladjah!«

»Tem bolje,« je odgovorila Tua veselo. »Saj so nam duhovi bili dobri prijatelji. Če bi njih ne bilo, bi bila sedaj mrtva ali osramočena.«

»To bomo videli ob koncu zgodbe,« je rekla Asti, ki je bila zlovoljna in trudna, zakaj solnce je hudo pripekalo. »Pojdiva pač za njim. Nič drugega ne moreva storiti.«

Hodili so tako uro za uro, dokler se niso proti večeru, ko sta bili obe ženski že upehani, naporno vzpeli na dolgo peščeno in skalovito višino ter z grebena ugledali nedaleč pod seboj veliko obzidano mesto sredi zelene, rodovitne ravnine. Kefer, ki je stopal spredaj, ju je vodil proti temu mestu, dokler niso dospeli do skupine dreves na robu obdelane krajine. Tam se je ustavil, in ko sta prišli za njim, ju je popeljal pod drevesa.

»Sedaj spustita pajčolane,« je rekel, »in počakajta tukaj, in če kdo pride, recita, da sta ubogi popotni pevki, ki počivata. In dajta mi, prosim, en majhen biser z niza, da grem v mesto, ki se imenuje Tat, in vama kupim hrane ter poiščem stanovanja.«

»Vzemi ves niz,« je rekla Tua slabotno.

»Ne, ne, hči, eden bo dovolj, zakaj v tem mestu so biseri redki in imajo visoko ceno.«

Dala mu je torej dragulj ali pravzaprav ga je sam potegnil z niti, ki jo je zopet zelo spretno zavezal spricho tega, da je bil videti skoraj slep, in se je urno odpravil proti mestu.

»Naj bo človek ali duh, rada bi vedela, ali ga bova še kdaj ugledali?« je rekla Asti.

Tua ni odgovorila — bila je preveč trudna in se je naslonila na deblo drevesa ter je zadržala. Ko se je zopet zbudila, je videla, da je solnce že bilo zašlo in da stoji pred njo berač Kefer in z njim dva črnca, ki sta vodila vsak po eno osedlano mulo.

»Zajahajta, prijateljici,« je rekel, »stanovanje sem vama našel.«

Zajahali sta torej in peljal ju je do mestnih vrat, ki so se jim na Keferjevo besedo odprla, potem pa po dolgi ulici do hiše, zgrajene sredi obzidanega vrta. Stopili sta v hišo, črnca sta odpeljala mule in v hiši sta našli lepo opremljeno stanovanje z že pokrito mizo v sprednji sobi in na njej obilico hrane. Jedli so vsi trije, in ko so končali, je Kefer prosil žensko, ki jim je stregla, naj ju popelje v njuno sobo, češ, da bo sam spal v vrtu.

Odšli sta torej brez nadaljnjega izpraševanja v svojo sobo, legli na posteljo, ki je bila že pripravljena, in kmalu trdno zaspali.

XV. poglavje.

TUA IN KRALJ IZ TATA.

Tua si je zjutraj nadela čisto obleko, ki je ležala na postelji, ter jedla, a se je medtem nenadoma ozrla navzgor in zagledala Keferja, starega berača iz puščave. Bil je v sobi pri njiju, čeprav ni nobena slišala ali videla, kdaj je vstopil.

»Tiho prihajaj, prijatelj,« je rekla Asti in ga je radovedno ogledovala. »Dvojniki bi ne mogli hoditi bolj neslišno in — kje je tvoja senca?« je pristavila ter pogledala najprej proti solncu zunaj in potem na tla, kjer je stal.

»Pozabil sem jo,« je odgovoril z globokim glasom. »Človek, ki je tako reven kakor jaz, si ne more vedno privoščiti sence. Pa glej, je že tukaj. Toda kaj veš ti o Dvojniki, ki jih ljudje, če niso poučeni, ne morejo spoznati? Pravili so mi o neki gospe iz Egipta, ki se je slučajno imenovala prav tako kakor ti in ki je imela moč, da je Dvojnika videla pa tudi priklicala iz živega telesa in ga tako opremila, da je bil popolnoma podoben živemu človeku.«

Gospodarstvo.

Devizni trg 1924.

Leto 1924. je bilo na deviznem tržišču bogato presenetljivih dogodkov.

Najbolj zanimiv dogodek v letu 1924. je bil vsekakor padec francoskega franka, ki se je v drugi polovici leta pretvoril v porast. Istočasno s francoskim frankom je izkazoval isto fluktuacijo tudi belgijski frank. Ogromni padec francoskega franka, ki je v prvi desetini meseca marca 1924. dosegel svoj najnižji tečaj, je povzročila mednarodna spekulacija; ko pa je »Banque de France« došla inozemsko posojilo, je frank zopet narasel in se je od avgusta meseca 1924. nekako stabiliziral.

Izredne važnosti za mednarodno trgovino je tudi posrečena stabilizacija nove nemške valute »rajhsmarke«.

Italijanska lira ne izkazuje v letu 1924 velikih fluktuacij v vrednosti. Šele v zadnjem času je začela pretiti liri nevarnost.

Češkoslovaška krona se je v letu 1924 stabilizirala popolnoma.

Proti koncu leta 1924 je zabeležil angleški funt, o čemur smo že poročali, znaten porast in se približal predvojni pariteti.

Švedska krona je prekorčila svojo predvojno pariteto napram dolarju, ravnotako tudi švicarski frank. Izredno močno se je utrdil tudi holandski goldinar. Danska krona je začela rasti na koncu leta — po prehodnem padcu — zaradi energičnih mer vlade.

Tudi Poljski se je posrečilo urediti svoj valutni problem ugodno z uvedbo nove valute »zlota« (zloty).

Tečaj avstrijske krone se je dobro držal skozi celo leto.

Rusija je v tem letu izpeljala tudi svojo valutno reformo. Červonec je ena izmed najstabilnejših evropskih valut.

Španska valuta je obdržala kolikor toliko svoje pozicije v kljub temu, da je državno-finančni in gospodarski položaj te države zelo nejasen.

V Srednji Evropi je zabeležiti tudi ureditev valute na Ogrskem, kjer je bila na koncu meseca julija 1924 odredjena relacija 350 tisoč pap. kron za angleški funt. Sedaj gre tečaj ogrske krone vzporedno s tečajem angleškega funta.

Romunski lej se je v drugi polovici leta nekoliko opomogel, finska marka ter valute baltičkih držav in Gdanska so dosegle stabilizacijo. Bolgarski lev skače, grška drachma kaže tendenco k padanju.

Med izvenevropskimi valutami omenjamo samo padanje japonskega jena.

O dinarju v letu 1924 bomo natančneje pisali v novoletni številki.

Izkaz Narodne banke z dne 22. decembra 1924. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram 15. decembru 1924.) — **Aktiva:** kovinska podloga 460,4 (+ 23,6), račun za odkup kronskega novčanice 1208,2, račun začasne zamenjave 367,9, državni dolg 2966,3, vrednost državnih domen 2138,3, sal-

do raznih računov 573,8 (— 20,4), skupaj 9177,4; **pasiva:** glavčina in rezervni fond 31,3, bankovci v obtoku 5910,3 (— 53,7), račun začasne zamenjave 367,9, državne terjatve 24,9 (+ 24,9), razne obveznosti 641,2 (— 13,4), vrednost državnih domen 2138,3, azija 63,2, skupaj 9177,4. Obrestna mera neizpremenjena.

g Poštnoekovni promet v mesecu novembru 1924. V mesecu novembru t. l. je bilo izvršenih vplačil za 1718,9 milijona dinarjev, izplačil pa za 1483,6 milijona dinarjev, tako da je znašal celokupni promet 3202,5 milijona dinarjev. Stanje računov je bilo 30. novembra 1924 v celi državi 11,211 napram 1117 na dan 31. oktobra 1924. Vloge so znašale 31. oktobra 1924 235.307.000 dinarjev, 30. novembra 1924 pa 235.320.000 dinarjev. Vloge 31. oktobra 1924 pri ljubljanskem poštnoekovnem zavodu so znašale 54.557.000 dinarjev, stanje računov je bilo 31. oktobra 1924 3950, v teku meseca novembra 1924 na novo otvorenih 35, saldanih 13, tako da je bilo njih število na dan 30. novembra 1924 3972.

g Naše državne finance v mesecu septembru t. l. V mesecu septembru t. l. so znašali državni dohodki 931.078.276 dinarjev, izdatki pa 877.381.951 dinarjev. V avgustu 1924 so dosegli dohodki 859,5 milijona dinarjev, izdatki pa 902,6 milijona dinarjev.

g Obveznice vojne odškodnine. Iz Belgrade poročajo, da je finančno ministrstvo otvorilo na glavni državni blagajni kredit v višini 125 in pol milijona dinarjev za amortizacijo obveznic 2 in pol odstot. drž. rente za vojno škodo. Od omenjene vsote se bo uporabilo 100 milijonov dinarjev za izplačilo obrestnega kupona št. 1, 20 milijonov dinarjev za izplačilo amortiziranih obveznic ter 5.500.000 dinarjev za izplačilo dobitkov.

g Okrožni živinorejski sestanek v Velikih Laščah. Ob obilni udeležbi zastopnikov živinorejskih zadrug iz Ambrusa, Strug, Dobropolja, Vel. Lašč, Sodražice in Ribnice ter zastopnikov oddelka za kmetijstvo, Kmetijske družbe, Zadrugne in Gospodarske zveze in zastopnika kmetijske šole na Grmu se je vršil 29. decembra okrožni sestanek s sledečim dnevnim redom: 1. Načelnik okrožja je poročal o nakupih plemenskih bikov za Srbijo, ki se bodo tudi v bodoče vršili ter pozival živinorejce, da naj rede čimveč lepših bikov za prodajo. 2. Kmetijski svetnik Rohman je dal navodila za pravilno rejo telet, da bo mogoče doseči lepe uspehe, če se bo gledalo tudi na pravilno izbiro dobrih plemenskih molznih krav, ki bo dala povod za uspešno mlekarstvo. 3. Živinorejski inštruktor Krištof je razvijal načrt bodoče razstave živine na ljubljanskem velesemnu ter pozval živinorejce, naj takoj prične s pripravi, da pokažemo pravo sliko naše živinoreje in privabimo čimveč kupcev za našo plemensko živino. 4. G. Hočvar je priporočil pravilno uporabo ravnokar odloženih švicarskih originalnih bikov, ki naj se uporabljajo le za v rodovnik vpisane krave, da dobimo čimveč lepega zaroda za lastno potrebo kot

za prodajo. 5. Vzel se je na znanje sklep občnega zbora Zadrugne zveze, da plačujejo živinorejske zadruge le malenkostni letni prispevek.

Pri otvoritvi debate so bili vsi zastopniki mnenja, da moramo vse storiti za nadaljni napredek naše živinoreje. Sklenili so prirediti krajevne živinorejske sestanke, da se vsi člani pouče o razpravah tega potrebnega zadrugnega sestanka, da bo več praktičnega uspeha.

g Vinska letina v Franciji. Francija — brez Alzacije in Lorene — je letos pridelala 67,3 milijona hl vina napram 57 milijonom hektolitrov lani. Alzacija je letos producirala 9,8 milijona hl vina, v letu 1923 pa 10,2 milijona hl.

g Bolgarska sladkorna industrija. V Bolgariji je sedaj 5 sladkornih tovarn s produkcijo 26.000 ton sladkorja v letu 1923 (predlanskem so producirali samo 17.500 ton). Domača poraba znaša v Bolgariji (1923) 19.000 ton (1922 pa 14.000 ton). V tekoči kampanji pričakujejo, da bo domača produkcija popolnoma krila potrebo in da bo preostalo za izvoz ca. 2000—2500 ton sladkorja.

g Nemška sladkorna produkcija. Zveza nemške sladkorne industrije ceni produkcijo sladkorne pese letos na 9.720.000 ton napram 7.330.000 ton lani, produkcijo sladkorja v tekoči kampanji pa na 1.540.000 ton napram 1.150.000 v prejšnji kampanji.

g Obtok bankovcev v Nemčiji. Po zadnjem izkazu nemške državne banke je bilo v obtoku bankovcev za 3363 milijonov mark v zlatu.

g Konkurz. O imovini Marije Padazjeve, neregistrirane trgovke v Vidmu pri Dobropolju se je razglasil konkurz.

g Donos neposrednih davkov in pribitkov v oktobru t. l. V mesecu oktobru 1924 je bilo v Sloveniji vplačanih 8.635.622 Din neposrednih davkov in pribitkov (brez davka na poslovni promet in 500, ozir. 30% pribitka), skupno pa v prvih 10 mesecih 1924 87.187.365 dinarjev. Izrednega pribitka je Slovenija plačala v oktobru 1924. 5.006.155 dinarjev.

g Donos davka na poslovni promet v oktobru 1924. V mesecu oktobru 1924 je bilo vplačanih 23.200.941 dinarjev davka na poslovni promet v celi državi. Od 1. januarja 1924 pa do 31. oktobra 1924 se je tega davka vplačalo 145.624.424 dinarjev.

Borze.

29. decembra 1924.

DENAR:

Zagreb. Italija 2.8045—2.8345 (2.835 do 2.84), London 309.50—312.50 (312), Newyork 65—66 (66.10—66.20), Pariz 3.5320—3.5820 (3.58), Praga 1.9820—2.0120 (2.01), Dunaj 0.0920—0.0940 (0.0937), Curih 12.75—12.85 (12.84), efekt. dolar 64.50—65.50 (65). — Tendencja in promet slab. Posebno v devizi Trst.

Curih. Belgrad 7.80 (7.75—7.85), Budimpešta 0.007030, Berlin 1.2260 (1.228), Italija 21.85 (22—22.10), London 24.3150 (24.24 do 24.26), Newyork 514.50 (515—515.50), Pariz 27.75 (27.75—27.80), Praga 15.5875

(15.60—15.65), Dunaj 0.007260 (0.00723 do 0.00727), Bukarešt 2.65, Sofija 3.75.

Dunaj. Belgrad 1079, Kodanj 12.550, London 335.000, Milan 3007, Newyork 70.935, Pariz 3837, Varšava 13.610. Valute: dolarji 70.460, angleški funt 333.200, francoski frank 3815, lira 2990, dinar 1077, češkoslovaška krona 2130.

Praga. Lira 144.25, Zagreb 51.375, Pariz 183.25, London 116.175.

VREDNOSTNI PAPIRJI:

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921. 65 (denar), 2 in pol odstot. državna renta za vojno škodo 125 (denar), Celjska posojilnica d. d., Celje 210.212 (zaklj. 210), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 224 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 124 (denar), Prva hrvaška štedionica, Zagreb 890—900, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 140—147, Združene papirnice Vevče 120 (denar), »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1400—1420, 4 in pol odstot. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 90 (blago).

Zagreb. Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 114—115, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 60.50—61, Jugoslavenska banka, Zagreb 105, Ljubljanska kreditna banka, tu, 224, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 895 do 900, Srpska banka, Zagreb 136—137, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 70 do 75, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 760 do 780, Našica 40, Narodna šumska industrija 55, Gutman 710, Slavonija 69, Trboveljska premogokopna družba tu 415—425, Vojna odškodnina 126—127, 7 odstot. drž. inv. posojilo 64.50—65.

Dunaj. Greinitz 153, Trboveljska družba 460, Hrvatska eskomptna banka 116.000, Leykam 175.000, Jugoslavenska banka 110.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 61.000, avstrijske tvornice za dušik 185.000, Gutmann 410.000, Slavonija 70.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Hrastovi frizi 4, 5, 6, 7, od 30—60 cm, franco meja 1430, plohi, smrekovi, 40 mm, monte, media 23, fco meja 610, plohi, smrekovi in jelovi, 50 mm, monte, media 23, fco meja 605, trami, 4-4, 4-5, 5-6, 5-7, 6-8, merkantilno blago, fco meja 390—405, bukova drva 1 m dolž. suha, 10 odstot okrogli, eksportno blago, fco meja 31, bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, fco nakladalna postaja 3 vag. 24—25, zaklj. 24. — Zito in polj. pridelki: pšenica domača, fco Ljubljana 435, pšenica bačka, par. Ljubljana 490, koruza, nova, umetno sušena, def., fco dom. Ljubljana 260, koruza nova, fco slavonska postaja, gar. 200, oves bački, fco Ljubljana 365, laneno seme, fco Ljubljana 700, otrobi pšenični, b-n, juta-vreča, fco slavonska postaja 175, otrobi pšenični, srednje debeli, fco gor. postaja 225, kokalj, rinfusa, fco Belgrad 165. — Stročnice, sadje: fižol ribničan, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 485, fižol prepeličar, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 565, fižol mandolon, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 450—480.

Novi Sad. Pšenica 420—425, koruza 190 do 192, oves 290—300, moka bazis >0< 600, otrobi 180.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamkol

SLUŽKINJA

poštena, snažna, pripravna za vsa hišna dela, vajena otrok, se sprejme takoj. — Predstaviti se je osebno pri F. in I. Goričar »Pri Ivanki«, Ljubljana, Sv. Petra c. 29.

Soharico

prvovrstno moč, ki bi znala tudi nekoliko šivati, ISČE majhna slovenska družina (dve osebi) za Beograd. — Ponudbe z navedbo zahtev in dosežanjega službovanja naj se pošljejo na upravništvu »Slovenca« pod šifro »Dobra plača« 8139.

KROJAŠKI POMOČNIK

mlad, išče dela, najraje na deželi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod štev. 8138.

PIANINO

nov, malo rabljen, krasno, specialno delo, vsled smrti lastnika ugodno naprodaj. — Več pover: N. LOBODA — Šmartno pri Litiji. 8167

POZORI! POZORI!

Ostanki za perilo

so naprodaj po polovični ali zelo znižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30, I. nad., desno.

Dražba koruze.

Dne 3. januarja 1925 bo ob 10. uri dop. prodan na javni dražbi v pivovarni UNION 1 vagon koruze (14.350 kg).

Pitani prašiči

prvovrstne kakovosti za špeh in mast, se prodajo po najnižjih cenah pri PREDVOIČU, poleg Mestne klavnice — v Ljubljani. 8141

Sprejme se izurjen

sedlarski pomočnik in učenec

pri ANDREJU HRIBERNIK, Prevalje. 8142

HOTEL

velika jednokatna zgrada sa krasnim parketiranim sobama, u prizemlju restauracija i kavana, veliki vrt, odjel za karažu itd., sve u novom stanju, bez inventara ili po sporazumu sa inventarom, u dobro posjećenom kupalištu Krapinskim Toplicama,

prodaje se

uz povoljne plaćne uvjete za Din 1.250.000.— Nakon osobnog pregleda stupa u pregovore vlastnik

FRANJO JURKOVIĆ, Krapinske Toplice.

Stružnico

za železo 220x170 mm prodaja poceni Rudolf Deržaj, Ljubljana, Beethovnova ul. 9

Hlanec

močan in pošten, h konjem, se takoj sprejme v trgovini Ivan PERDAN naslednik, Ljubljana, Krekov trg. 8145

Novoletna darila

najprimernejša dobite v umetniškem ateljeju za narodne in moderne vezenine Božene Kopačeve

u Kranju

Cenik zastoj! Cenik zastoj!

Specijelno emajliranje

dvokoles v ognju

kakor tudi razne kovinaste predmete, napisne table, postelje, mize, stole itd. Izvršujem vsa pleskarska, ličarska, sobo- in črkoilarska dela po zelo ugodnih cenah.

FRANC BOKAL Celovška cesta št. 65 - Zgornja Šiška, poleg mi rice.

50—100.000 Din

POSJILA se sprejme za kratek čas proti popolni varnosti. — Ponudba pod: »Dobro obrestovanje« 8104 na upravo »Slovenca«.

TRGOVINA

mješovite struke sa velikim okrugom, dobro uvedena, zajedno sa sortiranim skladištem robe u Krapinskim Toplicama, prodaje se od nosno daje od 15. siječnja na više godina u najam, stan sa vrtom na razpoložbu; za odplatu traži se do 100.000 Din, za ostalo plaćtežni uvjeti pogodni. Samo sa obilježnim reflektantima kod osobnog pregleda radnje stupa u pregovore vlastnik JURKOVIĆ Fran — Krapinske Toplice.

Liubiteli kanarčkov

gotovo še ne vedo, da prodajam po znižanih cenah Harcerje, Rollerje in 100 plemenskih samic, cena po dogovoru. Razpošiljam na vse strani Franjo Omahen, Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Iščemo mladega

inteligentnega gospoda

ki bi imel veselje naučiti se vkuhanja in kandiranja SADJA ter vkuhanja SOČIVJA. Prednost imajo ne-oženjeni. — Nastop bi bil z novim letom.

KONFERVNA TOVARNA »G' O' U«

d. d. na Vrhniki pri Ljubljani.

Lanene tropine

koruzo otrobe oves

se dobi v vsaki množini pri FRAN POGAČNIK - Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

NAZNANILO.

Slavn. občinstvu vljudo sporočam, da sem zopet sama prevzela

gostilno »JELENIČ«

na SELU, tik kem. tovarne.

Potrudila se bom, da zadovoljim cenj. goste z dobro pijačo in okusnimi jedili. Želež vesele in srečno novo leto, se pripravam in prosim za obilen obisk.

ANICA KAVČIČ lastnica gostilne Jelenič.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

Pravijo, da kupiš dobro blago najceneje pri

A. Sinkovec nasl.

K. Soss

Ljubljana, Mestni trg št. 19

Velika zaloga perila, ple'enin, svile, nakita, rokavic, nogavic za dame in gospode.

Prodaja z 10-20% popustom

Kupujemo stalno

poljubne količine vsakovrstnega mehkega, rezanega,

tesanega in okroglega lesa

parjene in neparjene bukove plohe, testone, hrastove lize, drva in ogije. Ponudbe naslovite: »GAZA«-LES LJUBLJANA — POSTNI PREDAL 6. 8105

Oddaja gostilne v najem.

Pri rudniku TREBOVLJE se bodo oddali s 15. marcem 1925 v najem sledeči objekti:

1. Rudniška RESTAVRACIJA na Vodah, ležeča v središču rudnika s pritliklinami (ledenico, kegljiščem, vrtom), vsi prostori z elektr. razsvetljavo in vodovodom v hiši;

2. PODRUŽNICA RESTAVRACIJE na Vodah, pripravna za točilnico čez ulico z elektr. razsvetljavo.

Interesenti si morejo ogledati omenjene objekte vsak čas in dobe vsa potrebna pojasnila pri podpisnem ravnateljstvu, ki bo sprejemalo ponudbe opremljene s kratkim opisom predžvljenja reflektanta do 15. februarja 1925.

Rudniško ravnateljstvo Trbovlje.